

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE SIEDLECKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok LXIX

Listopad 2000

Nr 11

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI

KURIA DIECEZJALNA — 08-100 SIEDLCE — PIŁSUDSKIEGO 62

TELEFON (025) 644-21-95, 632-31-26; FAX (025) 644-87-44

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE SIEDLECKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok LXIX

Listopad 2000

Nr 11

DZIAŁ URZĘDOWY

EPISKOPAT POLSKI

207

**Porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski
oraz Ministrem Edukacji Narodowej
z dnia 6 września 2000 r.
w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli religii**

Zgodnie z art. 12 ust. 3 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r. (Dz.U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318) oraz § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz.U. Nr 36, poz. 155, z 1993 r. Nr 83, poz. 380 i z 1999 r. Nr 67, poz. 753), w związku z § 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 października 1991 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia (Dz.U. Nr 98, poz. 433, z 1994 r. Nr 5, poz. 19 i Nr 109, poz. 521 oraz z 1999 r. Nr 14, poz. 127) Konferencja Episkopatu Polski i Minister Edukacji Narodowej ustalają, co następuje:

§ 1. Kwalifikacje do nauczania religii w dotychczasowych szkołach średnich ogólnokształcących i średnich zawodowych oraz w szkołach ponadgimnazjalnych, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą”, z wyjątkiem dwuletnich szkół zawodowych, posiadają:

1) Księża, którzy ukończyli wyższe diecezjalne lub zakonne seminarium duchowne i legitymują się dyplomem lub zaświadczeniem ukończenia seminarium,

2) Osoby świeckie i zakonne, które ukończyły wyższe studia teologiczne i posiadają przygotowanie katechetyczno-pedagogiczne,

3) Alumni wyższych seminariów duchownych po ukończeniu piątego roku studiów,

4) Osoby świeckie i zakonne, które ukończyły wyższe studia magisterskie bez przygotowania teologicznego, ale przygotowanie to uzupełniły w formie teologiczno-katechetycznych studiów podyplomowych lub kolegium teologicznego prowadzonego zgodnie z zasadami ustalonymi przez Konferencję Episkopatu Polski, zwanego dalej „kolegium teologicznym”.

§ 2. Kwalifikacje do nauczania religii w dotychczasowych szkołach zasadniczych oraz w przedszkolach, sześcioletnich szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach zawodowych, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, 2 i pkt 3 lit. b) ustawy, posiadają:

1) Osoby wymienione w § 1,

2) Osoby świeckie i zakonne, które posiadają dyplom ukończenia kolegium teologicznego,

3) Alumni wyższych diecezjalnych lub zakonnych seminariów duchownych oraz studenci wyższych studiów teologicznych po ukończeniu czwartego roku, jeśli kontynuują studia.

§ 3. Kwalifikacje do nauczania religii w przedszkolach i szkołach specjalnych, posiadają:

1) Księża, którzy ukończyli wyższe diecezjalne lub zakonne seminarium duchowne i zaliczyli w trakcie studiów zajęcia z zakresu pedagogiki specjalnej i katechezy specjalnej,

2) Osoby świeckie i zakonne, które ukończyły wyższe studia teologiczne lub kolegium teologiczne i zaliczyły w trakcie studiów zajęcia z zakresu pedagogiki specjalnej i katechezy specjalnej,

3) Osoby, spełniające wymagania kwalifikacyjne dla danego typu szkoły określone w § 1 i 2 niniejszego porozumienia, które ponadto ukończyły studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej o specjalności nadającej kwalifikacje do pracy w określonym typie szkoły.

§ 4.1. Ilekroć w niniejszym porozumieniu jest mowa o przygotowaniu katechetyczno-pedagogicznym — należy, przez to rozumieć nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu pedagogiki, psychologii, katechetyki i dydaktyki, nauczanych w powiązaniu z teologią w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin oraz odbycie pozytywnie ocenionych praktyk pedagogicznych w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin.

2. O posiadaniu przygotowania katechetyczno-pedagogicznego świadczy dokument ukończenia wyższego seminarium duchownego albo dyplom (za-

świadczenie) innej szkoły wyższej, kolegium teologicznego albo świadectwo ukończenia kursu katechetyczno-pedagogicznego prowadzonego przez kolegium teologiczne, wyższe seminarium duchowne lub inną szkołę wyższą.

3. Skierowanie nauczyciela religii do danej szkoły, wydane przez właściwego biskupa diecezjalnego zaświadcza o posiadaniu kwalifikacji do nauczania religii.

§ 5. Nauczyciele religii zatrudnieni w dniu wejścia w życie porozumienia, którzy legitymują się świadectwem dojrzałości i ukończyli instytut wyższej kultury religijnej, studium katechetyczne lub kursy katechetyczne mogą nauczać religii w przedszkolach i szkołach, o których mowa w § 2 do dnia 31 sierpnia 2006 r.

§ 6. Traci moc porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej z dnia 8 czerwca 1993 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii (Dz. Urz. MEN Nr 6, poz. 21).

§ 7. Porozumienie wchodzi w życie z dniem podpisania.

W imieniu Konferencji Episkopatu Polski

† *Kazimierz Nycz*

Minister Edukacji Narodowej

Prof. dr hab. inż. Edmund Wittbrodt

BISKUP SIEDLECKI

208

Słowo Biskupa Siedleckiego z okazji Jubileuszu Nauczycieli, Wychowawców i Katechetów

Drodzy Diecezjanie!

„«Miłość Chrystusa przynagła nas» (2 Kor 5,14), abyśmy na progu Trzeciego Tysiąclecia obudzili w sobie nowy zapał apostołski i odnowili oblicze polskiej ziemi. Ta odnowa to przede wszystkim działanie Ducha Świętego, który mieszka w Kościele i mocą Ewangelii utrzymuje Kościół w ciągłej młodości, prowadząc go do doskonałego zjednoczenia z Chrystusem” (LG, 4). Rok Jubileuszowy pomaga nam wyrazić publiczne dziękczynienie za 2000-letnią obecność Jezusa Chrystusa w swoim Kościele. Pozwala dziękować za 1000-letnie dzieje chrześcijaństwa w naszej Ojczyźnie, za polską szkołę, która chce służyć dziełu edukacji młodego pokolenia.

Do was, drodzy nauczyciele i wychowawcy, powiedział Jan Paweł II: „Podjęliście się wielkiego zadania przekazania wiedzy i wychowania powierzonych wam dzieci i młodzieży. Stoicie przed trudnym i poważnym wezwaniem. Młodzi was potrzebują. Oni poszukują wzorców, które byłyby dla nich punktem

odniesienia. Oczekują odpowiedzi na wiele zasadniczych pytań, jakie nurtują ich umysły i serca, a nade wszystko domagają się od was przykładu życia. Trzeba, abyście byli dla nich przyjaciółmi, wiernymi towarzyszami i sprzymierzeńcami w młodzieńczej walce. Pomagajcie im budować fundamenty pod ich przyszłe życie” (Łowicz, 14.06.1999).

Drodzy Nauczyciele i Wychowawcy oraz Katecheci. Już za kilka dni będziecie przeżywali swoje święto, które nazywamy Dniem Edukacji. Będziecie przyjmowali wyrazy uznania i szacunku od swoich uczniów i wychowanków, a także rodziców, którzy doceniają wasz trud i poświęcenie. Waszą pracą pedagogiczną w sposób szczególnie docenia Kościół.

W Jubileuszowym Roku 2000 zapraszam wszystkich nauczycieli, wychowawców i rodziców Diecezji Siedleckiej do wzięcia udziału w przeżyciach Jubileuszu Nauczycieli i Wychowawców oraz Katechetów Diecezji Siedleckiej. Nasz diecezjalny Jubileusz Nauczycieli przeżyjemy w dniu 19 października br. w sanktuarium św. Józefa w Siedlcach, które jest jednym z kościołów jubileuszowych naszej diecezji. Uroczystość rozpocznie się o 16⁰⁰ powitaniem pielgrzymów, po którym młodzież Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego z Siedlec przedstawi spektakl pt. *Drewniany talerz*. O godz. 17³⁰ odprawię Mszę świętą w intencji nauczycieli, wychowawców i katechetów całej diecezji. Podczas uroczystej Eucharystii dokona się Akt oddania nauczycieli Matce Bożej. Po Mszy świętej wykład na temat *Wolności wyboru* wygłosi rektor Katolickiego Uniwersytetu w Lublinie, ks. prof. dr hab. Andrzej Szostek.

Zapraszam wszystkich nauczycieli i wychowawców do wzięcia udziału w tej uroczystości. Księża Dziekanów proszę, aby w porozumieniu z diecezjalnymi wizytatorami katechizacji zorganizowali z każdego dekanatu przynajmniej jeden autokar, którym mogliby przyjechać nauczyciele i wychowawcy na swój Jubileusz. Wszystkim nauczycielom, wychowawcom i katechetom z serca błogosławię.

† Jan Wiktor Nowak
Biskup Siedlecki

Siedlce, 19.10.2000 r.

209

Homilia Biskupa Siedleckiego podczas inauguracji V roku Formacji stałej Kapłanów

1. Gdy rozpoczynamy Najświętszą Ofiarą Eucharystyczną nowy etap w stałej formacji, pragnę nie co innego, ale wzywając pomocy Ducha Świętego rozważyć razem z wami przeznaczone przez Kościół na dzień dzisiejszy Słowo Boże. Dzisiejszy fragment I czytania wyjęty z Listu św. Pawła do Efezjan, jak

zauważyliśmy, ma charakter modlitwy dziękczynnej Apostoła za wiarę Efezjan w Jezusa Chrystusa jako Pana i za ich braterską miłość, miłość wszystkich świętych, jako że wszyscy w wierze we wspólnocie otrzymywali takie określenie: *święci*, które było też swoistym wezwaniem do dążenia do świętości.

Jako wasz biskup chciałbym patrzeć na was oczyma wiary, uczynić i to pierwsze, to pierwsze modlitewne zdanie św. Pawła swoim własnym i odnieść je do was zwłaszcza w tym Roku Świętym, w którym razem ze wspólnotą wiernych Kościoła coraz lepiej poznawaliśmy, że historia zbawienia znajduje w Jezusie Chrystusie swoje zwieńczenie i najpełniejszy sens i dlatego modłę się, abyście doszli właśnie dzięki stałej formacji, dzięki pogłębionemu życiu duchowemu do takiego jasnego, osobistego wyznania wiary w Jezusa Chrystusa jako naszego Pana. Przykład takiego wyznania dał nam Ojciec Święty podczas Światowego Dnia Młodzieży, gdy powiedział do nich tak: „Tej wierze pragnę dać świadectwo wobec was, młodzi przyjaciele, na grobie Apostoła Piotra, którego z woli Bożej jestem następcą jako Biskup Rzymu. Dziś ja, jako pierwszy, pragnę powiedzieć wam, że wierzę mocno w Jezusa Chrystusa, naszego Pana. Tak, wierzę i powtarzam jako swoje własne, słowa Apostoła Pawła: choć nadal prowadzę życie w ciele, jednak obecne życie moje jest życiem wiary w Syna Bożego, który umiłował mnie i samego siebie wydał za mnie”. Można by, uwzględniając cały kontekst liturgii dzisiejszego Słowa powiedzieć, że Papież spełnił swoim wyznaniem wiary odważne przyznanie się do Chrystusa, jakby mając na uwadze słowa Pana z dzisiejszej Ewangelii: „Kto się przyzna do Mnie wobec ludzi, przyzna się i Syn Człowieczy do niego wobec aniołów Bożych” (Łk 12,8). Tak, nasze wyznawanie Chrystusa i nieustanne „przyznawanie się do Niego wobec ludzi” jest nie tylko naszym swoistym świadectwem, ale sięga nadziei przyszłej nagrody, co oznacza pełne należenie do Niego teraz i w życiu przyszłym.

2. I dalsze słowa św. Pawła są też modlitwą, w której prosi Boga naszego Pana Jezusa Chrystusa „Ojca chwały”, „aby dał ducha mądrości i objawienia w głębszym poznaniu Jego samego” (por. Ef 1,17). Te słowa idą właśnie po myśli tego, co dziś pragniemy tu wspólnie zainaugurować — mianowicie — kolejny rok stałej formacji, studium, zgłębiania. Mówi nam Pan w dzisiejszej Ewangelii, że Duch Święty czuwa nad uczniami Jezusa. Tym bardziej czuwa nad tymi i udziela się tym, którzy w sakramencie kapłaństwa zostali w sposób szczególnie namaszczeni Duchem Świętym. Duch Święty udzielony nam wraz z sakramentem kapłaństwa podtrzymuje nas w wierności Chrystusowi polegającej na przyznawaniu się do Niego w całej naszej posłudze kapłańskiej i w całym procesie naszego osobistego, „nieustannego nawracania się”.

Dar Ducha Świętego nie zwalnia nas od naszego osobistego trudu, gdy Chrystus mówi w Ewangelii: „nie martwcie się..., bo Duch Święty nauczył was, co mówić należy” — Duch Święty przede wszystkim pobudza nas Kapłanów, ażeby kapłan w sposób wolny i odpowiedzialny z Nim współpracował i podjął formację stałą nie tylko jako zadanie powierzone. Traktujmy formację stałą

jako wyraz i nakaz wierności Chrystusowi, do którego upodabniać się mamy w całej naszej posłudze kapłańskiej. Właśnie według Adhortacji Jana Pawła II *Pastores dabo vobis* podjęcie formacji jest wiernością Chrystusowi, ale jest też przejawem miłości do Ludu Bożego, któremu mamy jak najlepiej służyć.

3. I dalej za św. Pawłem modłę się: „Niech (Bóg) da nam światłe oczy dla naszego serca...” (por. Ef 1,18). Mogliśmy zauważyć słuchając I czytania, że dziękczynienie przechodzi w prośbę, w prośbę o dar nadprzyrodzonej wiedzy, aby można było głębiej poznać Boga i wielkość naszego powołania, a także zrozumieć szczęście udziału w chwale Chrystusa i najważniejsze tajemnice dzieła zbawienia — jak to powiedział św. Paweł — poznanie „potęgi i siły, z jaką dokonał dzieła w Chrystusie”. Jeżeli o takie poznanie modlił się Paweł dla Efezjan, jakże nie modlić się o głębsze poznanie Chrystusa i dzieła Jego zbawienia w obliczu rozpoczynającego się nowego etapu naszego studium, a zwłaszcza w tym Roku Świętym na progu Trzeciego Tysiąclecia. Trzeba zgłębiając wierzyć ze św. Pawłem, że Bóg Ojciec w tajemnicy Zmartwychwstania i Wniebowstąpienia postawił Chrystusa ponad cały świat bytów duchowych i materialnych, że „wszystko — jak się wyraził — poddał pod Jego stopy” (Ef 1,22), cały kosmos i ustanowił go Głową Kościoła. Kościół, któremu służymy jest — jak słyszeliśmy — „pełnią Chrystusa”, to znaczy miejscem Jego obecności, miejscem oddziaływania na świat. Kościół jest dla świata znakiem Chrystusa.

Oto prawdy o Chrystusie do permanentnego zgłębiania. To też jest racja naszego Studium. Trzeba też stale modlić się, aby dane nam zostały „światłe oczy dla naszego serca...”, a ten dar będzie polegał na wewnętrznym upodobnieniu się do Chrystusa, który jest Mądrością Ojca poprzez działanie Ducha Świętego. Ostatecznym celem formacji naszej, która winna trwać aż do końca naszych dni będzie to, co *Pastores dabo vobis* określi jako „Upodobnienie się do Chrystusa Głowy i Pasterza oraz miłość pasterska” (nr 21nn). Jest to rozdział III, który — niektórzy z was wiedzą — poleciłem moim kapłanom jako przedmiot rozważań szczególnych w tym roku.

4. I na koniec, drodzy Bracia, nie sposób pominąć to zdanie dzisiejszej Ewangelii: „Każdemu, kto mówi jakies słowo przeciwko Synowi Człowieczemu, będzie przebaczone, lecz temu, kto bluźni przeciwko Duchowi Świętemu, nie będzie przebaczone” (Łk 12,10). Papież Jan Paweł II w swojej encyklice o Duchu Świętym (por. nr 46-48) rozważa to zdanie, między innymi w ujęciu trzech synoptyków. W odniesieniu do nas z góry wykluczam wszelkie wyraźne bluźnierstwo jako słowne znieważenie Ducha Świętego, ale warto się zastanowić, czy w szerokiej interpretacji nie można by zrozumieć tej wypowiedzi Pana jako odmowy przyjęcia tego daru, jaki Bóg ofiarowuje nam przez Ducha Świętego. Może szczególnej wymowy nabiorą tu słowa św. Pawła wypowiedziane na innym miejscu: „Ducha nie gaście” i „nie zasmucajcie Bożego Ducha Świętego” (Ef 4,30). Niech w nas podejmujących studium stałej formacji we

wszystkich jej wymiarach będzie gotowość przyjmowania misji Pocieszyciela, który pomoże nam poznać naszą kapłańską tożsamość, naszą misję, byśmy mogli też najskuteczniej w tymże Duchu i w mocy Ducha Świętego przekonać świat o grzechu, o sprawiedliwości i o sądzie. Amen.

† Jan Wiktor Nowak
Biskup Siedlecki

Nowe Opole, WSD, 21.10.2000 r.

ZMIANY WŚRÓD DUCHOWIENSTWA

210

NOMINACJE

- Ks. Andrzej Banasiuk, dekanalnym wizytatorem nauczania religii dekanatu osieckiego (15.11.2000)
- Ks. Jan Dudka, dekanalnym wizytatorem nauczania religii dekanatu międzyrzeckiego (15.11.2000)
- Ks. Sylwester Frąc, wicedziekanem dekanatu parczewskiego (15.11.2000)
- Ks. kan. Tadeusz Karwowski, przedłużenie nominacji na dziekana dekanatu osieckiego na następne pięć lat (15.11.2000)
- Ks. kan. Michał Śliwowski, dekanalnym wizytatorem nauczania religii dekanatu terespolskiego (15.11.2000)
- Ks. Andrzej Tomczak, wicedziekanem dekanatu hańskiego (15.11.2000)
- Ks. Tadeusz Wasiluk, wicedziekanem dekanatu międzyrzeckiego (15.11.2000)
- Ks. Kazimierz Zdunek, wicedziekanem dekanatu osieckiego (15.11.2000)

STOPNIE NAUKOWE

- Ks. dr Roman Karwacki uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego nauk teologicznych w zakresie teologii dogmatycznej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; recenzentami byli: ks. prof. dr hab. Lucjan Balter UKSW w Warszawie, ks. prof. dr hab. Tadeusz Dionizy Łukaszuk PAT w Krakowie, ks. prof. dr hab. Krzysztof Góźdź KUL w Lublinie, a kolokwium habilitacyjne odbyło się 10 kwietnia 2000 roku, natomiast Centralna Komisja do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych zatwierdziła uchwałę Rady Wydziału UKSW 30 października 2000 r. (Nr BCK – I – H 576/00).

ZMARLI

- Ks. kan. Stanisław Borysiak, prob. misjonarz, ur. 20.02.1934 r., wyśw. 29.06.1957 r., zm. 6.11.2000 r. w Brazylii, pochowany 7.11.2000 r. w par. Rosario do Ivai, diec. Guarapuava w Brazylii.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Z ŻYCIA DIECEZJI

Diamentowy Jubileusz Kapłaństwa Biskupa Wacława Skomoruchy

24 września 2000 roku Biskup Wacław Skomorucha obchodził Jubileusz 60-lecia Kapłaństwa. Mszę świętą w intencji Jubilata odprawił Ks. Bp Jan Wiktor Nowak. Koncelebrowali: Biskup Jubilat, Bp Edward Materski, który wygłosił homilię oraz Bp Edward Frankowski, Edward Samsel, Bp Jan Mazur, Bp Henryk Tomasik, a także ok. 50 kapłanów. Odczytano życzenia od Ojca Świętego Jana Pawła II, od Prymasa Polski kard. Józefa Glempa, od Nuncjusza Apostolskiego abpa Józefa Kowalczyka, od kard. Franciszka Macharskiego, i od kard. Henryka Gulbinowicza. Po Mszy świętej życzenia składali przedstawiciele dzieci, młodzieży i rodziców, a w imieniu duchowieństwa — ks. prał. Mieczysław Głowacki. Na zakończenie krótko przemówił Jubilat.

211

Słowo Biskupa Siedleckiego Jana Wiktora Nowaka

W 25 Niedzielę Zwykłą Diecezja nasza obchodzi Uroczystość Rocznicy Poświęcenia Kościoła Katedralnego, przeniesioną z ubiegłego piątku. Przez pośrednictwo Patronów, świętych Apostołów, Szymona i Judy Tadeusza, cały Kościół Siedlecki dziękuje Bogu w Trójcy Świętej Jedyemu za tę Macierz wszystkich kościołów, ostatnio szczęśliwie odnowioną na Wielki Jubileusz Chrześcijaństwa i godne podejmowanie Głowy Kościoła Chrystusowego, Jana Pawła II.

Witam bardzo serdecznie przybyłych Gości. Najprzód drogich nam Księży Biskupów, nasze kapituły na czele z prześwietną kapitułą katedralną, wszystkich kapłanów, alumnów, osoby życia konsekrowanego, każdego uczestnika tej uroczystej Eucharystii. Szczególnie serdecznie, w imieniu nas wszystkich, witam i gorąco pozdrawiam, Ciebie, dostojny Jubilacie, Księżu Biskupie Wacławie. Dziś dziękujemy razem z Tobą za dar kapłaństwa, którym obdarzony zostałeś przed 60 laty. Jest to Twój Jubileusz, który wpisuje się w obchody Wielkiego Jubileuszu. Na tę Twoją uroczystość Papież Jan Paweł II przesyła Ci słowa życzeń: „Dzięki dziś składam Bogu za 60 lat gorliwej, pełnej poświęcenia i miłości kapłańskiej służby Chrystusowi księdza Biskupa Seniora Wacława

Skomoruchy. W swoich modlitwach polecam osobę Jubilata opiece Matki Bożej i na dalsze lata posługi Kościołowi z serca błogosławie. *Jan Paweł II, papież*

Watykan, 15 sierpnia 2000 roku”.

Dnia 8 bieżącego miesiąca, w święto Narodzenia Najświętszej Maryi Panny dopełnił się i jednocześnie upłynął Ci sześćdziesiąty rok od przyjęcia święceń kapłańskich. W tym zapewne dniu, godnym ozdobienia diamentowym klejnotem, sercem i umysłem wspomniałeś, Czcigodny Biskupie, początek swojego kapłaństwa. Przypomniałeś sobie pierwsze wezwanie, kiedy woła Najwyższego złożyła w Tobie, jako młodzieńcu z Gimnazjum Biskupiego załączek świętego powołania i pobudziła Cię do miłowania kapłaństwa. Ty zaś z największą gorliwością i chęcią odpowiedziałeś na to Boże natchnienie, mówiąc: „Oto jestem” (Rdz 22,1) i: „Co mam czynić?” (Dz 9,6). I tak kapłaństwo w tym tak odległym dniu święcie przyjęte upodobiło Cię swoją mocą do Chrystusa. Stałeś się kapłanem Chrystusowym na wieki i oddałeś się całkowicie Kościołowi. Jako kapłan poszedłeś za przykładem Boskiego Zbawiciela, „który nie przyszedł po to, aby Mu służyło, lecz aby służyć” (Mt 20,28).

I dlatego, jako zwiastun spraw Bożych i wierny pośrednik między Bogiem i ludźmi, wytrwale głosiłeś słowo Boże, które nigdy nie wraca bezowocnie z nieba oraz uspakajając sumienia w imieniu Chrystusa, odpuszczałeś grzechy, sprawowałeś Eucharystię ku chwale Boga i dla zbawienia Podlaskiego Ludu chrześcijańskiego. Dokonałeś prócz tego jako kapłan wielu rzeczy, które przyniosły Ci chwałę.

Z Twojej posługi kapłańskiej na stanowisku wikariusza korzystali wierni parafii: Starawieś, Ulan, Radzyń Podlaski, Borowie, Sarnaki, Międzyrzec Podlaski, Łuków. Następnie przyszyły probostwa w Dołdze i Ugoszczy, a znacznie później w tej parafii katedralnej. Nie była Ci obca praca z młodzieżą szkół średnich jako prefekt, a zwłaszcza długoletnie i odpowiedzialne ojcostwo duchowe wobec alumnów Wyższego Seminarium Duchownego, gdzie także byłeś wicerektorem, rektorem i długoletnim profesorem. Dodać należy powojenną ważną pracę misjonarską na terenie diecezji, kierowanie Unią Apostolską Kleru i stanowisko referenta Wydziału Duszpasterskiego w Kurii.

Przekazane Ci zaś w roku 1963 biskupstwo, jak uzupełniło i wzmocniło niejako Twoje kapłaństwo oraz dołączyło Cię do następców Apostołów, tak również przyznało nowe i to zaszczytne władze, wśród nich moc konsekrowania innych kapłanów, co z wielką radością swojego serca czyniłeś. Urząd biskupi, chociaż nie połączony z kierowaniem diecezją, to jednak udzieliwszy Ci łaski Ducha Bożego, dobrze Cię przysposobił do pełnienia bardzo poważnych obowiązków w różnych zakresach. Wypełniłeś je w duchu służby prawdzie i miłości.

Stałeś się najmocniejszą podporą starości wielce zasłużonego biskupa Ignacego Świrskiego, a po jego odwołaniu przez Pana pracowałeś dla diecezji jako wikariusz kapitulny; biskupa Jana, mojego zacnego poprzednika, wspierałeś jako wikariusz generalny, członek Rady Duszpasterskiej i dziekan Kapituły Katedralnej. Z prac poza diecezjalnych wspomnijmy członkostwo w Komisji Episkopatu ds. Duszpasterstwa Kobiet, a szczególnie udział w pracach Soboru Watykańskiego II.

Drogi Biskupie Waclawie, Czcigodny Jubilacie! Przyjmij ten wyraz naszej pamięci o Twoim Kapłaństwie, które pragniemy uczcić dziś, gdy cały Kościół Siedlecki obchodzi Uroczystość Rocznicy Poświęcenia Katedry. Razem z Tobą, za tyle dobrodziejstw Opatrzności Bożej wobec Ciebie, w tej Eucharystii składamy należne dzięki Panu, od którego otrzymałeś zdolności, pomoce i wszelkie łaski. Wraz z Tobą wielbimy najłaskawszego Boga i sławimy Jego Opatrzność tymi słowami Psalmu: „Niech się raduje me serce zbawieniem Twoim. Będę śpiewał Panu, bo okazał mi dobroć” (Ps 12,6).

Bogu wszechmogącemu chwała, Tobie zaś płynąca ze świadomości dokonania dobrego dzieła pociecha, którą pragniemy Ci powiększyć przez naszą modlitewną tu obecność. Gratulując Ci, Księżo Biskupie, pięknego wieku i wielkiego utrudzenia w ciągu 60 lat posługi kapłańskiej lub biskupiej, prosimy Boskiego Pasterza od nas wszystkich o jak największe dary i życzymy Ci wszelkiej pomyślności na dzisiaj i przyszłość.

Niech Chrystus, Pasterz odwieczny, za wstawiennictwem chwalebnej zawsze Dziewicy Maryi, Patronów, Szymona i Judy Tadeusza oraz Męczenników Podlaskich napelni Cię darami niebieskimi i wzbogaci jak najhojniej swoją łaską.

212

Homilia Księdza Biskupa Edwarda Materskiego

Ekscelencjo, Biskupie Janie — Pasterzu Diecezji Siedleckiej,
kochany Przyjacielu, Biskupie Jubilacie,
umiłowani bracia w biskupstwie i kapłaństwie,
drogie siostry zakonne,
kochani alumni,
wszyscy umiłowani w Chrystusie Panu!

W dzień Narodzenia Matki Bożej, 8 września 1940 roku, w tej bazylice katedralnej ówczesny Administrator Apostolski Diecezji Siedleckiej, Ksiądz Biskup Czesław Sokołowski wkładał ręce na dzisiejszego Jubilata, obdarzając łaską Kapłaństwa. Świętej Ziemi Podlaskiej przybywał nowy sługa i szafarz Bożych tajemnic. Radość, towarzysząca zwykle święceniom kapłańskim, była zmacona dramatem wojny. Już były znane ofiary pierwszego roku wojny.

Przerzedzały się szeregi kapłańskie w wielu diecezjach. Patrzenie w przyszłość musiało być naznaczone gotowością na każdą ofiarę, której zażąda Bóg. Czas wojny rodził swoistą więź pomiędzy kapłanami a wiernymi, dla których ksiądz stawał się już nie tylko szafarzem łask, ale jakże często ostoją pośród udręk, nosicielem nadziei, bratem stojącym najbliżej udręczonego człowieka.

Zgromadziliśmy się w bazylice katedralnej, by po sześćdziesięciu latach od tamtego dnia i tamtych czasów, wyśpiewać Bogu dziękczynienie za Kapłaństwo Biskupa Waclawa. Ogarniając całą przeszłość — ogarniamy ją w duchu Bożej radości.

Ojciec Święty, zapowiadając Wielki Jubileusz roku dwutysięcznego, pisał: „Wyraz *Jubileusz* mówi o radości. Chodzi nie tylko o radość czysto wewnętrzną, ale o radość, która objawia się także na zewnątrz, albowiem przyście Boga jest wydarzeniem także zewnętrznym. Jest ono widzialne, słyszalne i dotykalne, jak mówi św. Jan. Słusznie zatem, że wszystkie przejawy radości związane z tym przyściem są także przejawami zewnętrznymi: Kościół raduje się ze zbawienia” (TMA n. 16). Te słowa Ojca Świętego potwierdzają naszą tu obecność i wolę Kościoła Siedleckiego, i wolę Kościoła w Polsce, aby „radość ze zbawienia” połączyć z zewnętrzną radością Jubileuszu Księdza Biskupa Waclawa. Jest przecież oczywiste współbrzmienie radości Wielkiego Jubileuszu Chrześcijaństwa i tego Jubileuszu, który dziś tu świętujemy.

Chrystus Pan, który przed dwoma tysiącami lat uweselił świat i ludzkość swoim przyściem na ziemię, pomnaża tę radość i ją kontynuuje sprawiając, że poprzez Kościół ustawicznie przedłużane jest zbawcze dzieło, a każde kapłaństwo ma udział w jedynym i najwyższym Kapłaństwie Zbawiciela. Kiedy zatem mija sześćdziesiąt lat od święceń kapłańskich Biskupa Waclawa, wpisujemy piękno tego Jubileuszu w radość Kościoła, która jest owocem daru niezwykłego, jakim było przyście na ziemię naszego Zbawiciela.

Zamyślenie nad czasem przeżytym, które jest włączone w liturgię tej dziękczynnej Mszy świętej, nie może być jedynie rejestracją wydarzeń z życia Jubilata, ale przecież nie sposób ich przynajmniej zasygnalizować.

Jubileuszowa radość tej chwili rozpoczęła się przed laty, gdy Dostojny Jubilat rodził się w religijnym domu swych rodziców. W tajemnicy Świętych Obcowania są teraz z nami i włączeni w Bożą rzeczywistość, uczestniczą w dziękczynieniu, które składamy Bogu i za nich i za wszystkich Bliskich Jubilata, którzy w jakikolwiek sposób kształtowali Jego życie. A kształtowali je w sposób istotny przez łaskę Chrztu świętego, który stał u początku Bożego życia. Wszystko, co nastąpiło później, miało przecież swe źródło w tym pierwszym Sakramencie. Dopełniał go Sakrament Bierzmowania i pomnażał, w sposób jakże mało dla nas uchwytny, Sakrament Kapłaństwa.

To było przed sześćdziesięciu laty. To dokonało się w tej świątyni katedralnej, w dzień Narodzenia Matki Bożej, w roku 1940. Potem już była realizacja łaski powołania na wikariatach i probostwach, w trudzie dalszego doksztalcenia się

na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Warszawskiego, w wymagającym, ale także pięknym, zadaniu duchowej opieki nad kandydatami do Kapłaństwa, których Ksiądz Biskup formował, jako ojciec duchowny i którym przewodził, jako wicerektor Seminarium.

Tę posługę przerwało nowe wezwanie. Ojciec święty, błogosławiony Jan XXIII mianował Księdza wicerektora Skomoruchę Biskupem Pomocniczym Diecezji Siedleckiej. Konsekracja dokonała się też w tej katedrze, a do kolegium Następców Apostołów wprowadzał niezapomniany Prymas Tysiąclecia, Ksiądz Kardynał Wyszyński, przy współudziale Biskupa Klepacza z Łodzi i Biskupa Kałwy z Lublina.

Na drogę swej biskupiej służby wybrał sobie Czcigodny Jubilat zawołanie: *Veritati et caritati*, czyli posługiwanie w prawdzie i miłości.

Św. Jakub Apostoł uczył nas w dzisiejszym czytaniu mszalnym o mądrości, która jest „czysta, skłonna do zgody, pełna miłosierdzia i dobrych owoców”. Taka jest mądrość, która jest Bożym szczytem prawdy. Prawdy przemienionej w „mądrość serca”.

Jakże wszyscy jesteśmy dziś wdzięczni Bogu, że właśnie tak ukształtował serce Biskupa Waclawa, napęlił je mądrością subtelną, pełną czystej prostoty, piękną miłosierdziem i dobrocią.

Jakże jesteśmy wdzięczni Jubilatowi, że tęsknota i wola służenia prawdzie owocowała tą właśnie mądrością serca, którą podziwiali wszyscy, mający szczęście żyć w przestrzeniach oddziaływania Księdza Biskupa.

Czy wolno nam dociekać źródeł tej pasterskiej miłości i dobroci? Wszelka próba subiektywnych analiz może okazać się nietaktem wobec tego dialogu, który prowadzi ludzkie serce z Sercem Bożym. Pozostańmy zatem przy domyśle, który nie jest naruszeniem intymności, a ma swoje źródło w Ewangelii.

Każde poszukiwanie prawdy i każde służenie prawdzie musi prowadzić do jakiegoś zetknięcia z Tym, który siebie nazywał PRAWDĄ. Do spotkania z Jezusem Chrystusem. A Chrystus od każdego z nas ma prawo wymagać osobistej odpowiedzi. W dialogu z Apostołami, o którym czytaliśmy przed tygodniem podczas Mszy świętej, Chrystus nie zadawała się opiniami o sobie, które wypowiadali ludzie. Ludzie mówili różnie. Widzieli w Nim Jana Chrzciciela, który zmartwychwstał, Eliasza, który powrócił lub jakiegoś innego proroka. Jezus wymagał osobistej odpowiedzi Apostołów: „A wy za kogo Mnie uważacie?”. Wyznanie Piotra nagrodził błogosławieństwem i obietnicą prymatu. Nie przestaje jednak nadal pytać, z pokolenia na pokolenie, za kogo Go uważamy. Kim jest dla nas? Odpowiedź nawet tak pełna wiary i tak prosta, jak Piotra, bywa zakwestionowana, gdy Chrystus objawia swoje powołanie, które Go poprowadzi na krzyż. Wówczas przychodzi pokusa, by Zbawiciela odwieść od tej myśli, albo zgoła odmienne pragnienie, jak w dzisiejszej Ewangelii, by kimś być i coś znaczyć w Królestwie Jezusa, by wystarać się o lepsze miejsce i licytować, na swój sposób, kto jest najważniejszy. Jezus daje odpowiedź

jednoznaczną swoim uczniom: „Jeśli kto chce być pierwszym, niech będzie ostatnim ze wszystkich i sługą wszystkich”.

Niech nam Czcigodny Jubilat daruje, że tutaj właśnie Go odnajdujemy. W tej pokornej roli sługi, która ma swe źródło w rozpoznaniu prawdy o Jezusie i w zrozumieniu prawdziwej roli Apostoła. Znać bowiem prawdę o Jezusie i służyć tej prawdzie to adorować tajemnicę Jezusowego krzyża, to tę tajemnicę innym przybliżać, to mocą tej tajemnicy miłować, za nic mając ważność miejsca i godność posługi.

Tę przestrzeń służby prawdzie i miłości raz jeszcze odczytujemy w życiu Jubilata, podziwiamy ją i wielbimy Boga za dar takiego wpatwienia w Mistrza, które uczyło i uczy Kościół Siedlecki i nas wszystkich, jak się żyje w prawdzie i miłości.

Włącza się więc w nasze eucharystyczne spotkanie hymn dziękczynienia, który pragniemy wyśpiewać za sześćdziesiąt lat Kapłaństwa Biskupa Waclawa. Łączy się ta nasza jubileuszowa radość z wielkim dziękczynieniem Kościoła za dwa tysiące lat Chrześcijaństwa. W tym bowiem Jubileuszu zakorzenione jest wszelkie dobro i wszelka łaska, którymi żyje Kościół dzięki Zbawicielowi. To On ukazał Ojca i odkupił. To On stał się naszym bratem w człowieczeństwie. To On powołuje i posyła, aby dzieło zbawcze docierało do każdego człowieka.

Niech będzie uwielbiony Bóg za dar Wcielenia Syna Bożego.

Niech będzie uwielbiony Syn za przyjęcie naszej natury i przewyciężenia niewoli grzechu.

Niech będzie uwielbiony Duch Święty za moc ożywiającą Kościół.

Niech będzie uwielbiona Trójca Przenajświętsza za miłość do rodzaju ludzkiego, za serce ludzkie złaknione prawdy i miłości.

Ksiądz Biskup Waclaw dał się porwać tej miłości i tej prawdzie. Sprawował wielkie dzieła Boże służąc w Kapłaństwie i przemierzał drogi diecezji niosąc umocnienie Duchem Świętym, pocieszając i napominając, wizytując i ucząc, a zawsze z „mądrością pełną miłosierdzia i dobrych uczynków”.

Dzisiaj jest dzień, w którym zachęca św. Jakub, aby Ksiądz Biskup zbierał „owoce sprawiedliwości, które siał w pokoju, bo zaprowadzał pokój”. Każdy wierny, który doznał umocnienia w bierzmowaniu, każdy, kto w jakikolwiek sposób czerpał z kapłańskiej posługi Jubilata, niech włączy się w hymn uwielbienia Boga i niech stanie się „owocem sprawiedliwości”, pozwalającym Księdzu Biskupowi dziękować Opatrzności za wszelkie dobro, jakie Bóg przez jego posługę uczynił.

Na różny sposób uczestniczyliśmy w tym dobru. Jeśli dzisiaj mogę wypowiadać te słowa, to również dlatego, że sam mam powody, aby wyrazić Księdzu Biskupowi wdzięczność za dar przyjaźni trwającej od czasu studiów uniwersyteckich i za dar włożenia rąk w dniu mojej konsekracji biskupiej, przed laty, w katedrze kieleckiej. Jeżeli przywołuję ten fakt, to czynię to w duchu wdzięczności za łaskę postawienia i na mojej drodze osoby Dostojnego Jubilata.

Kiedy przed tygodniem Ojciec Święty celebrował na Placu św. Piotra Eucharystię, na której zgromadzili się ludzie starsi, by uczestniczyć w łaskach Roku Świętego, ukazywał obszary dobra, które niesie ze sobą wiek dojrzały. Ubytek sił fizycznych wyzwala bowiem moc ducha, a wcześniejsza dynamika działania przeradza się w służbę przez modlitwę, wyciszenie i mądrość sędziwości. Staje się to wszystko darem dla Kościoła. Darem trwania przy wartościach, które są niezienne i wiecznie młode, jak niezmienna i młoda jest Ewangelia. Kiedy o tym myślimy, otaczając modlitwą Czcigodnego Jubilata, prosimy go o dar obecności i dalszego służenia przez tę mądrość serca, która mu była stale właściwa, przez ogarnianie nas wszystkich swoimi modlitwami, przez nieustanne świadectwo o Bogu, który jest miłością.

Najlepsze życzenia dla Jubilata składamy w dłonie Matki Najświętszej. To Jej świątynia. W tej katedrze w święto Narodzenia Matki Bożej, Ksiądz Biskup przyjmował święcenia kapłańskie przed sześćdziesięciu laty.

Niech Ta, która jest Matką Jubileuszu: i tego Wielkiego, bo przed dwoma tysiącami lat zgodziła się na Boże Macierzyństwo, i tego Kapłańskiego, bo jest matką Kapłanów i w Jej święto rozpoczęło się Kapłaństwo Biskupa Wacława, niech Ona — Święta Boża Rodzicielka i Królowa Apostołów, zaniesie przed tron Boży naszą jubileuszową radość i naszą wdzięczność.

Niech macierzyńską miłością otoczy dalsze lata Księdza Biskupa, a nam wszystkim niech pomoże, razem z Jubilatem, służyć Prawdzie i Miłości.

213

Życzenia Ojca Świętego dla Jubilata

Dzięki dziś składam Bogu za 60 lat gorliwej, pełnej poświęcenia i miłości kapłańskiej służby Chrystusowi Księdza Biskupa Seniora Wacława Skomoruchy.

W swoich modlitwach polecam Osobę Jubilata opiece Matki Bożej i na dalsze lata posługi Kościołowi z serca błogosławie.

Jan Paweł II

Watykan, 15 sierpnia 2000 roku

214

List Księdza Prymasa Glempa do Ks. Bpa W. Skomoruchy

Czcigodny Księżu Biskupie

Włączam się w dziękczynienie, jakie Kościół Siedlecki zanoszą do Boga za 60-lecie kapłaństwa Czcigodnego Księdza Biskupa. Nie mogąc przybyć na

uroczystości jubileuszowe w dniu 24 września br. (zobowiązałem się do celebry w Zjeździe Rodzin Archidiecezji Warszawskiej), ślę gorące życzenia obfitych łask Bożych. Ksiądz Biskup okazywał mi zawsze wiele dobroci. Pamiętam lata, kiedy byłem sekretarzem Prymasa Wyszyńskiego. Wasza Eksceleńcja miał dla mnie zawsze życzliwe słowo. Tak samo później, w pracach Konferencji Episkopatu, każde wystąpienie waszej Eksceleńcji było napełnione troską o Kościół w Polsce.

Niech Bóg darzy zdrowiem na dalszą posługę w budowaniu Królestwa Bożego.

W czci Chrystusa Pana

† *Józef Kardynał Glemp*
Prymas Polski

215

List Nuncjusza Apostolskiego w Polsce do Jubilata

Ekscelencjo, Czcigodny Księżu Biskupie!

W Roku Wielkiego Jubileuszu Chrześcijaństwa, w dzieje Kościoła, który jest w Polsce, zwłaszcza w historię Kościoła Siedleckiego, ważnym akcentem wpisuje się 60 rocznica Twoich Święceń Kapłańskich. O rocznicy tej pamięta Kościół, a zwłaszcza Lud Boży Podlasia, zgromadzony dzisiaj w Katedrze Siedleckiej, który zanoszą do Boga modlitwę w intencji Dostojnego Jubilata, dziękując za Jego dobroć, życzliwość, szlachetność i świadectwo wiary. Rocznicą ta uświadamia nam wszystkim tajemnicę Bożego powołania i ukazuje — w dostrzegalny dla wszystkich sposób — znaczenie słów Chrystusa: „Nie wyście mnie wybrali, ale Ja was wybrałem i przeznaczyłem was na to, abyście szli i owoc przynosili, i by owoc wasz trwał” (J 15,16).

Jako Nuncjusz Apostolski w Polsce włączam się duchowo w tę modlitwę i wraz ze Wspólnotą Kościoła Siedleckiego dziękuję Bogu za powołanie kapłańskie i biskupie Ekscelencji. Dziękuję za gorliwą posługę Chrystusowi w Jego Kościele, za wierność powołaniu i ewangeliczne świadectwo życia. Świadectwo to znalazło swój wyraz w posłudze konkretnemu człowiekowi, którego Ksiądz Biskup spotkał na drodze kapłańskiego życia. Modlitewną Myślą obejmuję więc wszystkich ludzi, z którymi Ksiądz Biskup dzielił ogrom trosk i poczynań. Zapewne wiele problemów udało się rozwiązać — w duchu ewangelicznym, w myśl biskupiego zawołania: „Veritati et Caritati” — dzięki kapłańskiemu doświadczeniu Biskupa Wacława i szczególnej więzi, która łączy powołanych z Bogiem.

Drogi Biskupie Seniorze, duchowe owoce, które dzisiaj z radością składasz Bogu w dziękczynnej Ofierze, to 60 lat pracy kapłańskiej i 27 lat posługi

biskupiej. W pamięci zapewne powracasz do momentu święceń, które przyjąłeś z rąk Biskupa Czesława Sokołowskiego, w dniu 8 września 1940 r. Wspominasz zapał, z jakim podejmowałeś misję powierzoną Ci przez Chrystusa zadania, które wyznaczył Ci Kościół, przez konsekrację biskupią, w dniu 21 kwietnia 1963 r., otrzymaną z rąk Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Tysiąclecia.

Od sześćdziesięciu lat w szczególny sposób uczestniczysz w posłudze nauczania, uświęcania i pasterzowania w Kościele Chrystusowym. Najpierw była to posługa w duszpasterstwie parafialnym, później w Wyższym Seminarium Duchownym w Siedlcach (funkcje Ojca Duchownego, Wicerektora i Rektora), wreszcie posługa biskupia w Kościele Siedleckim. Dzisiaj — w rocznicę swoich święceń, po 60 latach pracy — ubogacasz Wspólnotę Kościoła doświadczeniem piękna i godnością kapłańskiej i biskupiej posługi.

Gratuluje duchowych owoców w służbie Kościołowi. Niech Wszechmogący Bóg darzy Księdza Biskupa Błogosławieństwem i mocą Ducha Świętego, niech udziela potrzebnych łask i pozwoli cieszyć się miłością bliźnich oraz dzielić się z braćmi w kapłaństwie i biskupstwie bogatym doświadczeniem, i przykładem głębokiej wiary.

Włączając się w *Te Deum* Kościoła Siedleckiego, który dziękuje Bogu za obfitość łask, otrzymanych dzięki Twojej posłudze — Dostojny Jubilacie — gratuluje duchowego daru w służbie owczarni Pańskiej. Niech Wszechmogący Bóg zachowa Cię w zdrowiu i pozwoli przez długie lata dzielić się z braćmi w kapłaństwie bogatym doświadczeniem i przykładem głębokiej wiary; cieszyć się licznymi owocami pasterskiej posługi tą radością, jakiej doznają żniwiarze zbierający obfite plony.

Wraz z Księdzem Biskupem i z całym Ludem Bożym Diecezji Siedleckiej upraszam dzisiaj potrzebne dary Bożej Opatrzności i składam na Ołtarzu Eucharystycznym dziękczynną modlitwę. Czynię to słowami modlitwy Ojca Świętego Jana Pawła II: „Maryjo, Matko Chrystusa, która wraz z apostołem Janem przyjąłeś nas pod krzyżem jako swych synów umiłowanych, czuwaj nieustannie nad naszym powołaniem. Tobie zawierzamy te lata posługiwania, jakie z Bożej Opatrzności nam jeszcze zostały. Bądź z nami i prowadź nas po drogach świata na spotkanie z ludźmi, odkupionymi Krwią Twego Syna. Pomagaj nam do końca pełnić wolę Jezusa, który narodził się z Ciebie dla zbawienia człowieka. O Chryste, Tyś naszą nadzieją! In Te, Domine, speravi, non confundar in aeternum”.

Łączę braterskie pozdrowienie w Chrystusie Panu.

† Józef Kowalczyk
Nuncjusz Apostolski

Warszawa, dnia 8 września 2000 r.

Życzenia ks. prał. Mieczysława Głowackiego w imieniu duchowieństwa

Wszystko ma swój czas i jest wyznaczona pora na wszystkie sprawy po słońcem — powtarzamy za starotestamentalnym mędrcom, uczestnicząc w Jubileuszu 60-lecia kapłaństwa Waszej Ekscelencji. Kapłaństwo także ma swój czas: rodzenia się, dojrzewania, rozkwitu, zmierzchu, ma swoją wiosnę nadziei, lato spełnionych marzeń, jesień dojrzewania, zimę cierpienia i ciągle nadzieję na największą radość — „a myśmy się spodziewali”.

Wiosna nadziei — trudna w 1940 roku, kiedy jak mówił okupant „wszystkie światła dla Polski zagasty”, rozproszeni ludzie, seminarzyści; tu w tej katedrze wszystko się zaczęło 8 września 1940 roku święceniami.

Lato spełnionych nadziei — święcenia biskupie, szczególne wejście w pasterskie zadania Kościoła, radość z obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski, uczestnictwo w obradach Soboru.

Jesień dojrzewania — wraz z całym Narodem solidarne budowanie nowego, radość z odzyskania niepodległości przez Polskę, wszystko to powiązane z trudem pasterzowania.

Zima cierpienia — dziś o tym nie mówimy. Czcigodny Jubilat to sam wie i nosi w swoim sercu.

Dziękujemy za te lata i prosimy: Niech Go Pan zachowa, ożywia, łaską swoją opatrzy na ziemi i niech Go nie oddaje w ręce nieprzyjaciół Jego.

Niech Matka Najświętsza, czczona na tyłu miejscach Podlasia, i ta z Ziemi Sterdyńskiej — z Łazówka i z Kodnia, zachowa Cię w swojej opiece.

Słowa podziękowania Księdza Biskupa Wacława Skomoruchy

Panu Bogu Wszechmogącemu składam dziękczynienie za dar kapłaństwa i możliwość sprawowania świętych misterii w ciągu 60 lat. Tak jak Matka Najświętsza pragnę dziękować: *Wielbi dusza moja Pana.... gdyż wielkie rzeczy uczynił mi Wszechmocny*. Gorącą modlitwą obejmuję moich rodziców, którym tak dużo zawdzięczam. Z wdzięcznością wspominam Ojca Świętego, Błogosławionego Jana XXIII, który w dniu 21 listopada 1962 roku mianował mnie biskupem. Wyrazy głębokiego szacunku czci i miłości kieruję do Ojca Świętego Jana Pawła II, od którego doznawałem wiele dowodów życzliwości. Wyrażam głęboką wdzięczność za nadesłane życzenia i często przekazywane pozdrowienia.

Z głębokim wzruszeniem i wdzięcznością wspominam Sługę Bożego Kardynała Stefana Wyszyńskiego, który był moim konsekratorem oraz współkonsekratorów: Księdza Biskupa Piotra Kałwę oraz Księdza Biskupa Michała Klepacza.

W dniu 8 września 1940 roku otrzymałem święcenia kapłańskie z rąk Księdza Biskupa Czesława Sokołowskiego. Dziękuję dzisiaj Panu Bogu za tę posługę pasterską ówczesnego Administratora Apostolskiego Diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej. Modlę się dzisiaj za Księdza Biskupa Ignacego Świrskiego. Modlitwą oraz wdzięcznością obejmuję także Księdza Biskupa Jana Mazura, z którym mogłem przeżywać bardzo ważne wydarzenia duszpasterskie w naszej diecezji oraz Księdza Biskupa Jana Wiktora Nowaka, obecnego Ordynariusza. Wyrażam wdzięczność Księdzu Biskupowi Ordynariuszowi za zorganizowanie dzisiejszej uroczystości i przewodniczenie naszemu Zgromadzeniu Eucharystycznemu.

Księdzu Biskupowi Edwardowi, z którym łączy mnie wieloletnia przyjaźń, dziękuję za dzisiejszą homilię. Wszystkim Księżom Biskupom bardzo gorąco dziękuję za obecność i wspólną modlitwę. Są z nami: Ks. Bp Edward Materski z Radomia, Ks. Bp Edward Frankowski z Sandomierza oraz Ks. Biskup Edward Samsel z Ełku.

Z wielką miłością wspominam Seminarium Duchowne, które przygotowało mnie do kapłaństwa i które było zawsze bliskie memu sercu.

Dziękuję za życzliwość, modlitwy i obecność Kapitułom, pracownikom Kurii, profesorom Seminarium, wszystkim kapłanom, Rodzinom Zakonnym, Alumnom oraz wszystkim gościom. Przedstawicielom Władz, organizacji społecznych, stowarzyszeń katolickich, szkołom, dzieciom, młodzieży; wszystkim moim braciom i siostram w Chrystusie dziękuję za wspieranie mnie modlitwą, za życzenia oraz dzisiejszą obecność.

Cieszę się, że diamentowy jubileusz przeżywają ze mną Ks. Kan. Sergiusz Góralczuk, Ks. Kan. Marian Podstawka oraz Ks. Jan Rębisz, z którymi otrzymałem dar kapłaństwa w 1940 roku.

Naszemu Seminarium dziękuję także za przygotowanie dzisiejszego spotkania, na które serdecznie zapraszam braci kapłanów po Mszy świętej.

Proszę także wszystkich o modlitwę w mojej intencji. Kieruję dzisiaj do Pana Boga moją jubileuszową modlitwą, wypisaną na obrazkach, które proszę łaskawie przyjąć z rąk naszych alumnów na zakończenie uroczystości: „Boże, Ty bez żadnych moich zasług dałeś mi 60 lat temu udział w wieczystym kapłaństwie Twojego Syna, Jezusa Chrystusa i wybrałeś mnie do służby Kościołowi, spraw, abym do końca życia był mężnym głosicielem Ewangelii oraz wiernym szafarzem Twoich tajemnic”.

FORMACJA STAŁA KAPŁANÓW

21 października 2000 roku w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Siedleckiej w Nowym Opolu k.Siedlec odbyło się pierwsze spotkanie (w roku akademickim 2000/2001) w ramach Formacji stałej kapłanów. Spotkanie przebiegało według następującego programu:

Aula: godz. 10⁰⁰ — Wprowadzenie: *Eschatologiczny charakter daru Ducha Świętego* — ks. dr hab. Roman Karwacki

Kaplica: godz. 11⁰⁰ — Msza święta pod przewodnictwem i z homilią bpa dra Jana Wiktora Nowaka (Możliwość spowiedzi)

Aula: godz. 12⁰⁰ — Wykład: *Eschatologia końca XX wieku* — ks. prof. dr hab. Lucjan Balter, UKSW Warszawa

Refektarz: godz. 13¹⁵ — obiad

218

Ks. Roman Karwacki

Eschatologiczny charakter daru Ducha Świętego

W dniu Pięćdziesiątnicy Apostoł Piotr powiedział w swym pierwszym wystąpieniu cytując proroka Joela: „W ostatnich dniach — mówi Bóg — wyleję Ducha mego na wszelkie ciało, i będą prorokowali synowie wasi i córki wasze, młodzieńcy wasi widzenia mieć będą, a starcy — sny. Nawet na niewolników i niewolnice moje wyleję w owych dniach Ducha mego, i będą prorokowali. I sprawię dziwy na górze — na niebie, i znaki na dole — na ziemi. Krew i ogień, i kłęby dymu, słońce zamieni się w ciemności, a księżyc w krew, zanim nadejdzie dzień Pański, wielki i wspaniały. Każdy, kto zwołać będzie imienia Pańskiego, będzie zbawiony” (Dz 2,17-21; por. Jl 3,1-5). To proroctwo zawiera syntezę ważnych elementów o charakterze soteriologicznym i eschatologicznym¹. Eschatologiczny charakter daru Ducha Świętego widoczny jest w łączeniu zmartwychwstania-uwielbienia z działaniem Ducha Świętego. Klasyczna wypowiedź na ten temat znajduje się u Apostoła Pawła: „jeżeli mieszka w was Duch Tego, który Jezusa wskrzesił z martwych, to Ten, co wskrzesił Chrystusa

¹ Zob. A. Jankowski, *Spiritus Consummator. Duch Święty w dziele zbawienia według Pisma Świętego*, Ateneum Kapłańskie 65(1973) z. 1(384) s. 26; por. tenże, „*Spiritus Consummator*” czyli ostateczne zadanie Ducha Świętego, w: *Napełnieni Duchem Świętym* (red. B. Przybylski), Poznań 1982, s. 190-202; tenże, *Zarys pneumatologii Nowego Testamentu*, Kraków 1982, s. 34; M. Kowalczyk, *Ponowne odkrycie Ducha Świętego*, *Communio* 18(1998) Nr 2(104) s. 16.

[Jezusa] z martwych, przywróci do życia wasze śmiertelne ciała mocą mieszającego w was swego Ducha” (Rz 8,11). Duch Święty jako *Pan i Ożywiciel* obdarza życiem i zmartwychwstaniem. Apostoł Paweł stwierdza: „Wiemy przecież, że całe stworzenie aż dotąd jęczy i wzdycha w bólach rodzenia. Lecz nie tylko ono, ale i my sami, którzy już posiadamy pierwsze dary Ducha, i my również całą istotą swoją wzdychamy, oczekując [przybrania za synów] — odkupienia naszego ciała. W nadziei bowiem już jesteśmy zbawieni” (Rz 8,22-24) oraz „udręczeni wzdychamy, pozostając w tym przybytku, bo nie chcielibyśmy go utracić, lecz przywdziać na niego nowe odzienie, aby to, co śmiertelne, wchłonięte zostało przez życie. A Bóg, który nas do tego przeznaczył, dał nam Ducha jako zadatek” (2 Kor 5,4-5), a także „W Nim także i wy usłyszeliście słowo prawdy, Dobrą Nowinę o waszym zbawieniu. W Nim również uwierzyliście i zostaliście opatrzeni pieczęcią Ducha Świętego, który był obiecany. On jest zadatkiem naszego dziedzictwa w oczekiwaniu na odkupienie, które nas uczyni własnością [Boga], ku chwale Jego majestatu” (Ef 1,13-14).

Duch Święty zostaje udzielony chrześcijaninowi jako eschatologiczny Dar. Y. Congar cytuje św. Mikołaja z Flue, który pisał ze swej pustelni do mieszkańców Berna (4.12.1482): „Niech Duch Święty będzie waszą ostatnią nagrodą”² oraz jednego z największych mistyków bizantyjskich, Symeona Nowego Teologa: „Czy to po otrzymaniu łaski Ducha Świętego czy przed, nikt nie wychodzi z ciemności duchowych i nie ogląda światła Najświętszego Ducha bez prób, wysiłków, potu, zmagania, udręki i cierpienia. «Królestwo niebieskie doznaje gwałtu i ludzie gwałtowni zdobywają je» (Mt 11,12), bowiem «przez wiele ucisków trzeba nam wejść do królestwa Bożego» (Dz 14,22). Istotnie Królestwo Boże jest udziałem w Duchu Świętym. To o Nim zostało powiedziane: «Królestwo Boże pośród was jest» (Łk 17,21), toteż musimy przykładać się do tego, by przyjąć i mieć w sobie Ducha Świętego. Nasz ojciec [Szymon Starszy] trudził się tak, że prześcignął wielu dawnych Ojców. Wycierpiał tyle prób i pokus, że można go porównać z wieloma sławnymi męczennikami. Toteż otrzymawszy w darze Pocieszyciela, otrzymał od Boga chwałę i stały pokój duszy. Jak cysterna przyjmuje wodę, która do niej spływa, tak on otrzymał z pełni Chrystusa, naszego Pana, i został napełniony łaską Jego Ducha, który jest żywą wodą (J 4,10) [tu następują cytaty z J 4,14 i 7, 39a]. Apostoł zaś mówi: «Myśmy nie otrzymali ducha świata, lecz Ducha, który jest z Boga, dla poznania darów Bożych» (1 Kor 2,12)”³. Następnie przytacza Congar wypowiedź św. Serafina z Sarowa (zm. 1833): „Prawdziwym celem naszego chrześcijańskiego życia jest zdobycie Ducha Bożego. Modlitwa, post, jałmużna, miłość i inne dobre dzieła spełniane w imię Chrystusa — to sposoby pozyskania Ducha

Bożego...”⁴, oraz wzruszającą rozmowę Motowiłowa ze św. Serafinem z Sarowa: „Mimo wszystko nie rozumiem — odpowiedziałem — dlaczego mogę być mocno przekonany, że znajduję się w Duchu Bożym? Jak sam mogę rozpoznać Jego obecność? — *Już mówiłem* — odpowiedział ojciec Serafin — *że to bardzo proste, i dokładnie odpowiedziałem panu, w jaki sposób ludzie przebywają w Duchu Świętym i jak należy rozumieć Jego obecność w nas... Co panu jeszcze trzeba?* — Trzeba — odpowiedziałem — abym zrozumiał to doskonale!... Wtedy ojciec Serafin chwycił mnie bardzo mocno za ramiona i powiedział: — *Teraz obaj jesteście w Duchu Bożym!... Dlaczego pan nie patrzy na mnie?* — Nie mogę, ojczy, patrzeć — odpowiedziałem — bo z oczu ojca padają błyskawice. Twarz ojca stała się jaśniejsza od słońca, oczy bolały od blasku!... Ojciec Serafin powiedział: — *Nie bój się, pobożny bracie! Pan stał się tak samo świetlisty jak i ja. Teraz pan jest też w pełni Ducha Bożego, inaczej nie mógłby mnie zobaczyć w tym stanie.* I nakłoniwszy ku mnie głowę, cicho powiedział: — *Proszę podziękować Bogu za wielką łaskę, jaką pan otrzymał. Pan widział, że ja nawet nie przeżegnałem się, a tylko w sercu i w myśli pomodliłem się do Pana Boga i powiedziałem: «Boże, daj mi dostąpić jasno i wzrokiem cielesnym ujrzeć zstąpienie Ducha Twego, którym nagradzasz sługi swoje, gdy raczysz zjawić się w świetle wspaniałej Twojej chwały». I oto Bóg natychmiast spełnił pokorną prośbę ubogiego Serafina... jakże nie dziękować Bogu za Jego niewypowiedziany dar dla nas obydwu! Przecież nie zawsze nawet wielkim pustelnikom objawia Pan Bóg swoją łaskę. To łaska Boża, jak kochająca dzieci matka, raczyła pocieszyć skruszone pańskie serce, dla orędownictwa Matki Bożej... — Dlaczego pan nie patrzy mi w oczy? Proszę patrzeć prosto i nie lękać się — Bóg jest z nami.* Po tych słowach spojrzałem na twarz ojca Serafina i przeraziłem się jeszcze bardziej. Proszę sobie wyobrazić twarz człowieka rozmawiającego z wami w błyszczącej jasności południowych promieni słońca. Widać ruchy jego ust, zmieniający się wyraz oczu, słychać głos, wyraźnie odczuwa się, że ktoś trzyma was rękoma za ramiona, ale nie tylko tych rąk nie widzicie, nie widzicie też ani samych siebie, ani jego figury, a tylko oślepiającą światłość, rozciągającą się daleko, na kilka sążni dookoła i rozświetlającą swym jasnym blaskiem śnieg pokrywający polanę i śnieżne płaty osypujące się z góry... — *Co pan odczuwa teraz?* — zapytał mnie ojciec Serafin. — Odczuwam ciszę oraz pokój w mej duszy i nie mogę wyrazić tego żadnymi słowami! — *Jest to pokój, o którym Bóg powiedział swoim uczniom: «Pokój mój daję wam, nie jak świat daje, Ja wam daję»... A co pan jeszcze odczuwa?* — zapytał mnie ojciec Serafin. — Niezwykłą słodyczą! — odpowiedziałem... A ojciec Serafin ciągnął dalej: — *Kiedy Duch Boży zstępuje na człowieka i ocienia go pełnią swego zejścia, wtedy dusza ludzka napełnia się niewypowiedzianą radością, gdyż Duch Boży wszystko czyni radośnie... Zadatki*

² Y. Congar, *Wierzę w Ducha Świętego*, t. 2, Warszawa 1995, s. 89.

³ Tamże, s. 90.

⁴ Tamże.

Ks. Ryszard Borkowski

Przygotowania do II Ogólnopolskiego Kongresu Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich*

1. *Przed II Ogólnopolskim Kongresem Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich proszę oszacować skalę zrzeszeń katolickich na tle polskiego katolicyzmu.*

Jest to zjawisko znaczące i coraz bardziej dynamiczne. We wszystkich niemal parafiach w Polsce znane są takie grupy, jak np. Ruch Światło-Życie, popularnie zwany oazą. Odnowa w Duchu Świętym, Droga Neokatechumenalna czy Żywy Różaniec. Nie wszyscy jednak wiedzą, że podobnych ruchów, stowarzyszeń katolickich i grup modlitewnych jest w polskim Kościele ponad 150. Gwałtowny ich rozwój nastąpił około 30 lat temu; to nie jest długi okres. Jednakże zrzeszenia te są dziś jednym z podstawowych elementów kształtujących oblicze polskiego katolicyzmu. Skupiają one około 2 miliony świeckich katolików, którzy pragną doświadczyć poczucia przynależności do wspólnoty, więcej i lepiej modlić się, angażować się w działalność społeczną i charytatywną. Ta ostatnia pręźnie odradza się od czasu, gdy *Caritas Polska* zaistniała ponownie w granicach obowiązującego prawa, po kilkudziesięciu latach powojennego zniewolenia komunistycznego.

2. *Czy można wskazać jakieś cechy wspólne tych licznych i zróżnicowanych zrzeszeń katolickich?*

Mimo różnych charyzmatów i odrębności statutowych, o wszystkich zrzeszeniach katolickich razem można wypowiedzieć wiele uwag wspólnych. Jan Paweł II twierdzi, że te rozmaite wspólnoty świeckich są istotną częścią Kościoła na przełomie tysiącleci. W nich katolicy pogłębiają swoją wiarę i uczą się żyć tą wiarą na codzień, uzyskują chrześcijańską formację oraz nieustannie odnawiają Kościół, który — z istoty swojej — wymaga odnawiania. Jak uczy Sobór Watykański II: „Kościół obejmujący w łonie swoim grzeszników, święty i zarazem ciągle potrzebujący oczyszczenia, podejmuje ustawicznie pokutę i odnowienie swoje” (KK, 8).

Do wszystkich zrzeszeń katolickich odnosi się ta cecha, że są one środowiskiem, w którym kształtują się prawe sumienia ludzi odpowiedzialnych, umiędzących dokonywać właściwych wyborów moralnych, żyć uczciwie. Pomagają katolikom świeckim odkryć ich miejsce we wspólnocie Kościoła, a udział

* Jest to wywiad dla *Katolickiego Radia Podlasie*, emitowany na jego falach w dniu 21 i 24 listopada 2000 r.

tej radości otrzymujemy już teraz, i jeżeli od nich słodko, dobrze i radośnie w naszych duszach, to co powiedziec o radości, która jest przygotowana na niebiosach dla tych, którzy płaczą na ziemi? Pan dostatecznie już płakał w swoim życiu, i proszę popatrzeć, jaką radością Bóg pocieszył pana jeszcze w życiu doczesnym. Teraz stoi przed nami zadanie, aby trudy dodając do trudów, wstępować od mocy w moc i osiągnąć miarę wzrostu wypełnienia Chrystusa... Wtedy objawiająca się nam obecnie w małym zakresie i na krótko chwala, zjawi się w całej swej pełni i nikt nie będzie mógł nam jej odebrać”⁵.

Duch Święty prowadzi poprzez pośrednictwo Syna Bożego do spotkania z Ojcem, źródłem wszelkiego życia⁶. „Duch i Oblubienica mówią: przyjdź” (Ap 22,17) — modlitwa o paruzję Chrystusa, „modlitwa ta posiada, jak zawsze, swoją eschatologiczną nośność”⁷.

„Duch i Oblubienica mówią: przyjdź” (Ap 22,17). Ten dwugłos przywołujący paruzję Chrystusa, modlitwę zbiorową oraz indywidualną w Kościele, ilustrują słowa Apostoła Pawła: „Gdy bowiem nie umiemy się modlić tak, jak trzeba, sam Duch przyczynia się za nami w błaganiach, których nie można wyrazić słowami” (Rz 8,26). Stanowi to nie tylko wyraz tęsknoty, ale swoiste przybliżenie ostatecznej fazy Królestwa Bożego, albowiem Duch Święty swoim wpływem na Kościół, poprzez życie sakramentalne inspirowane chęć coraz doskonalszego życia tych, którzy „oczekują i starają się przyspieszyć przyjście dnia Bożego” (2 P 3,12)⁸.

W modlitwie objawia się Duch Święty nade wszystko jako Dar — podkreśla Jan Paweł II — w ten sposób rozumie się głęboki motyw, dla którego Kościół zwraca się nieustannie jako Oblubienica do swego Boskiego Oblubieńca, „o czym świadczą słowa z Apokalipsy, przytoczone przez Sobór: «Duch i Oblubienica mówią do Pana Jezusa: Przyjdź!». Modlitwa Kościoła jest takim właśnie nieustającym wołaniem, w którym sam Duch przyczynia się za nami: poniekąd On sam ją wypowiada wspólnie z Kościołem i w Kościele. Jest bowiem dany Kościołowi, aby w Jego mocy cała szeroko rozgałęziona i zróżnicowana wspólnota Ludu Bożego — trwała w nadziei: w tej nadziei, w której «już jesteśmy zbawieni» (por. Rz 8,24). Jest to nadzieja eschatologiczna, nadzieja ostatecznego spełnienia w Bogu, nadzieja wiecznego królestwa, która się urzeczywistnia przez uczestnictwo w życiu trynitarnym. Duch Święty został dany Apostołom jako Pocieszyciel — i dlatego jest *Stróżem i Ożywicielem tej nadziei w sercu Kościoła*”⁹.

⁵ Tamże, s. 91-92.

⁶ Zob. P. Liszka, *Duch Święty, który od Ojca (i Syna) pochodzi*, Wrocław 2000, s. 191.

⁷ Jan Paweł II, Enc. *Dominum et vivificantem* (18.05.1986), n. 68.

⁸ Zob. A. Jankowski, *Spiritus Consummator*, dz. cyt., s. 34n.

⁹ Jan Paweł II, Enc. *Dominum et vivificantem*, n. 66.

w proponowanej przez nie formacji prowadzi do bliższego spotkania z Bogiem i drugim człowiekiem. Dlatego osoby zaangażowane w ruchach i stowarzyszeniach katolickich są bardziej niż inni otwarte na potrzeby bliźnich i chętnie włączają się w działalność społeczną i charytatywną. Na przykład w niektórych parafiach siedleckich działalność charytatywna jest absolutnie zdominowana przez członkinie Zakonu Świeckich Dominikanów.

Rozwój różnorodnych zrzeżeń katolickich, mających jednak wiele cech wspólnych, został określony jako „wiosna Kościoła”. Dlatego publikacja książkowa, dokumentująca przygotowania i przebieg I Diecezjalnego Kongresu Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich w Siedlcach, jest zatytułowana *Nowa wiosna w Kościele*. Są to dokumenty z Kongresu, który odbył się w Kościele Siedleckim przed dwoma laty, 23-25 października 1998 roku.

3. *Skoro istnieje, obok cech wspólnych, znaczne różnicowanie poszczególnych zrzeżeń katolickich — czy możliwa jest między nimi jakakolwiek współpraca?*

Nie tylko jest możliwa, ale ona rzeczywiście istnieje. Dowodem takiej współpracy jest chociażby wspólne przygotowanie w naszej diecezji wspomnianego I Kongresu Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich. Istnieją zresztą odpowiednie instytucje, które tę współpracę animują.

Na płaszczyźnie Kościoła w naszej Ojczyźnie istnieje Ogólnopolska Rada Ruchów Katolickich, która powstała w czerwcu 1990 roku, jako owoc wieloletniej współpracy liderów istniejących w Polsce ruchów i stowarzyszeń katolickich. Pierwszym asystentem kościelnym (w latach 1990-1995) był bp Edward Samsel, przed kilkoma dniami mianowany biskupem ełckim. Obecnie asystentem kościelnym Rady jest bp Bronisław Dembowski z Włocławka. Do Rady należy 67 ruchów i stowarzyszeń działających w Kościele polskim, skupiających 750 tys. członków. Przewodniczącym jest o. Adam Schulz SJ.

Natomiast na terenie naszej diecezji została utworzona Diecezjalna Rada Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich. Ma ona swój Status i struktury, zatwierdzone przez biskupa siedleckiego w dniu 24 grudnia 1997 roku. Diecezjalna Rada podlega biskupowi siedleckiemu, który mianuje jej asystenta kościelnego w osobie wikariusza biskupiego do spraw laikatu. Rada ma Stały Sekretariat, któremu przez najbliższe 3 lata przewodniczy bardzo sprawnie ks. kan. Marek Boruc.

Zadania Rady Ogólnopolskiej, jak i Diecezjalnej są zbliżone. Między innymi chodzi o wspieranie współpracy między ruchami i stowarzyszeniami w dziedzinie ewangelizacji, apostołstwa i formacji oraz z Episkopatem Polski i różnymi środowiskami lokalnymi, promocja działalności ruchów i stowarzyszeń oraz organizowanie formacji liderów. Takie spotkania formacyjne dla liderów wszystkich zrzeżeń odbywają się u nas 2-3 razy w roku. Najbliższe zaplanowane jest w auli Bursy św. Stanisława Kostki w Siedlcach w dniu 2 grudnia br. Poświęcone ono będzie dwom tematom:

a) Odpowiedzialność świeckich za Kościół i parafię. Referat ten wygłosi mgr Anna Pełka, przewodnicząca Rady Ruchów Archidiecezji Warszawskiej i członkini Ogólnopolskiej Rady Ruchów Katolickich.

b) Relacja z II Ogólnopolskiego Kongresu Ruchów, który odbędzie się w najbliższych dniach w Warszawie.

Jak więc pokazuje doświadczenie, w Kościele Siedleckim współpraca licznych zrzeżeń katolickich jest codziennością. Nasza Diecezjalna Rada skupia ponad 40 zrzeżeń, z ponad 60 istniejących na terenie diecezji.

Dobrym przykładem współpracy między zrzezeniami są doroczne Siedleckie Dni Społeczne, organizowane wspólnie przez Akcję Katolicką, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży i Stowarzyszenie „Civitas Christiana”.

4. *Wspomnił Ksiądz o 30 latach istnienia zrzeżeń katolickich. Jest to więc zjawisko nowe?*

Powiedziałem, że gwałtowny rozwój ruchów i stowarzyszeń katolickich nastąpił około 30 lat temu. Ten gwałtowny rozwój był wynikiem odnowy zainicjowanej przez Sobór Watykański II. Powstały wówczas m.in. najliczniejsze dziś wspólnoty, jak Odnowa w Duchu Świętym czy Droga Neokatechumenalna. Mimo żelaznej kurtyny dotarły także do Polski dzięki księżom, którzy zetknęli się z nimi na Zachodzie, ale ich początki nie były łatwe. Trzeba było działać w konspiracji, by uniknąć szykanowania przez władze komunistyczne.

Dziś w polskich parafiach działa wiele ruchów o zasięgu międzynarodowym, m.in. założone we Włoszech Ruch *Focolari* oraz *Comunione e Liberazione*, czy powstałe we Francji „Wiara i Światło”, „Chemin Neuf”, Ogniska Światła i Miłości, wspólnoty Emmanuela, Chleba Życia, Błogosławieństw.

W latach 60. powstał, jeden z najpopularniejszych w Polsce, Ruch Światło-Życie, z gałęzią rodzinną — Domowym Kościołem. Z kościelnych statystyk wynika, że co roku w rekolekcjach oazowych uczestniczy około 70 tys. osób, a Domowy Kościół skupia około 12 tys. małżeństw. Muszę dodać, że w naszej diecezji, pod moderatorem ks. M. Borucem jest od wielu lat prowadzona bardzo rzetelna formacja młodzieży w ruchu oazowym Światło-Życie. Polski rodowód ma również założony w latach 80. przez ks. T. Dajczera — znany dziś na całym świecie — Ruch Rodzin Nazaretańskich, skupiający około 16 tys. Polaków. Z troski o rodzinę zrodziły się Ruch Apostolski Rodzina Rodzin i Stowarzyszenie „Przymierze Rodzin”, z myślą o małżeństwach przeżywających kryzys Irena i Jerzy Grzybowski rozwinęli ruch rekolekcyjny, nazwany „Spotkaniami Mażeńskimi”, nawiązującego do znanego na Zachodzie ruchu o podobnej koncepcji.

5. *Poznaliśmy więc wiele zrzeżeń posoborowych. A czy we współczesnym Kościele w Polsce znajduje się miejsce dla dawniejszych wspólnot?*

Oczywiście. W bogatą mozaikę zrzeżeń wpisują się obecne w Polsce od wieków trzecie zakony, czyli świeckie odgałęzienia rodzin zakonnych, oraz związane z klasztorami bractwa i arcybractwa. Niemal przy każdym z nich

działają fraternalnie osób świeckich, zafascynowanych osobą założyciela zakonu lub duchowością wspólnoty, które pragną żyć jej charyzmatem w świecie. Od dawna znane są trzecie zakony dominikańskie, franciszkańskie, karmelitańskie. Istnieją też: Stowarzyszenie Współpracowników Salezjańskich, Sercańska Rodzina Świecka i Zelatorzy Klaretyńscy. Od ponad 400 lat przy klasztorze franciszkanów w Krakowie działa Arcybractwo Męki Pańskiej, które przez wieki przechowało i odprawia 15-stopniowe nabożeństwo Męki Pańskiej. Ponad 100 wspólnot składa się na pochodzące z przełomu XIII i XIV w. Bractwo Szkaplerza Świętego. Bardzo popularny jest Żywy Różaniec, którego różę — 15-osobowe grupy, spotykające się co miesiąc na modlitwie różańcowej, podczas której każdy z członków losuje jedną tajemnicę odmawianą później przez cały miesiąc — istnieją w około 10 tys. polskich parafii.

W naszej diecezji, po I Kongresie Różańcowym z maja 1998 roku, powstała Diecezjalna Rada Różańcowa, w której pięknie angażuje się Zakon Świeckich Dominikanów. Ks. Biskup powołał nawet diecezjalnego promotora różańca; oczekivalibyśmy jednak na bardziej zdecydowaną pracę nad promocją różańca w Kościele Siedleckim.

Gdy wymieniamy niektóre dawniejsze wspólnoty kościelne, to trzeba koniecznie wspomnieć o bardzo licznej w naszej diecezji, zwłaszcza na terenie parafii Zbuczyn rodzinie Oblatów św. Benedykta. Są oblaci żyjący w rodzinach, a od 100 lat istnieją także gałęź Sióstr Oblatek św. Benedykta, które prowadzą życie wspólne.

6. *Czy w diecezji siedleckiej można mówić jedynie o sukcesach w zakresie działalności zrzesseń katolickich?*

Sukcesów jest bardzo dużo. Nie sposób wspomnieć tu o wszystkich. Dla uwiarygodnienia tej prezentacji powiedzmy, że Katolickie Stowarzyszenie Sportowe, które ma m.in. szerzyć tężyznę fizyczną, wcale samo nie wykazuje dobrej kondycji. Są tu zaniedbania, które rychło trzeba będzie naprawić. Powinny powstać liczne parafialne kluby sportowe dla propagowania walorów wychowawczych dobrze pojmowanej kultury fizycznej. Ostatnio widzieliśmy Ojca Świętego na stadionie sportowym, oglądającego mecz piłki nożnej, w ramach jubileuszu sportowców. Jest to zachęta do troski o zdrowie fizyczne, które jest wartością pozwalającą na lepszą realizację powołania człowieka.

Ze spraw o wiele radośniejszych wspomnę o bardzo sprawnie działającym Katolickim Stowarzyszeniu Kolarzy Polskich, których asystentem w Siedlcach jest o. Piotr Sadownik. Kolarze siedleccy wygospodarowali własnymi siłami piękną kaplicę na dworcu PKP w Siedlcach. Podobna kaplica istnieje jeszcze w Częstochowie. W dniach 4-5 listopada odbywała się XVII Ogólnopolska Pielgrzymka Kolarzy z hasłem Chrystus potrzebuje naszego świadectwa i w duchu dziękczynienia za dar Roku Jubileuszowego. Z tej okazji siedlecki oddział KSKP wydał specjalny folder w 10 tys. egzemplarzy i rozdzielił między pątników. Część trafiła na Białoruś i na Słowację. Został poświęcony piękny

sztandar oddziału siedleckiego. Natomiast w przyszłym roku, w dniach 21-23 września, w Siedlcach planowane jest Ogólnopolskie Sympozjum Katolickiego Stowarzyszenia Kolarzy Polskich. Czekają nas ogromna praca, ale to także wyróżnienie dla oddziału siedleckiego, który jest najmłodszy, a jednocześnie jednym z najprężniejszych. Miło jest o tym mówić.

7. *Czy można wyróżnić jakieś nowe tendencje w pracy zrzesseń katolickich u progu trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa?*

Dziesiątki tysięcy członków skupiają liczne stowarzyszenia, których celem jest formacja i przygotowywanie katolików świeckich do inspirowanego Ewangelią angażowania się w życie społeczne. Realizacji tego zadania podporządkowana jest działalność odrodzonej w Polsce w 1996 roku Akcji Katolickiej oraz licznych stowarzyszeń kulturalnych, młodzieżowych, kobiecych, edukacyjnych, charytatywnych. Wiele z nich prowadzi szkoły, internaty, placówki wychowawcze. Inne angażują się w pomoc ubogim, potrzebującym, chorym, prowadząc jadłodajnie, schroniska dla bezdomnych, hospicja. Trószczą się także o więźniów i bronią życia nienarodzonych.

Nowym zjawiskiem są powstające w ciągu ostatnich 10 lat stowarzyszenia branżowe i zawodowe, np. dziennikarzy, wychowawców, prawników, lekarzy, biznesmenów, których członkowie pragną swoją działalność zawodową opierać na Dekalogu. Szacuje się, że 75% członków licznych organizacji pozarządowych należy jednocześnie do ruchów i stowarzyszeń katolickich.

Aby katolicy zrzesseń i nie zrzesseń mogli dobrze wypełniać swoje zadania, wynikające z ich chrześcijańskiego powołania, powinni ciągle pracować nad swoją formacją w duchu Ewangelii. Zwłaszcza wydaje się pilne pogłębienie edukacji w zakresie katolickiej nauki społecznej. Zauważając taką potrzebę, ostatnio ks. biskup siedlecki sformułował kierunki programu duszpasterskiego w naszej diecezji w nadchodzącym roku kościelnym. Wedle zaleceń ks. biskupa, nowa ewangelizacja w Kościele Siedleckim u progu trzeciego tysiąclecia rozpocznie się od pogłębionej refleksji nad katolicką nauką społeczną. To zostało ogłoszone na ostatniej konferencji dla duchowieństwa. Powołany zostanie odpowiedni zespół księży profesorów, który zajmie się wypracowaniem szczegółowych pomocy duszpasterskich, w myśl wytycznych ks. biskupa ordynariusza. Patronem tej pracy formacyjnej w nadchodzącym roku duszpasterskim będzie wielki Prymas Tysiąclecia. Ks. kard. Stefan Wyszyński, dziś Sługa Boży, a przedtem wspaniały filar Kościoła w Polsce, wybitny mąż stanu i znakomity znawca katolickiej nauki społecznej. Jak wiemy, niedawno Sejm RP ogłosił rok 2001 rokiem Prymasa Stefana Wyszyńskiego, w związku z setną rocznicą urodzin i dwudziestą rocznicą śmierci ks. kardynała.

8. *Proszę jeszcze zapoznać słuchaczy z programem ogólnopolskiego kongresu zrzesseń katolickich, który przewidziany jest w najbliższych dniach.*

II Ogólnopolski Kongres Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich odbędzie się w Warszawie, 24 i 25 listopada. Zgromadzą się na nim przedstawiciele

większości ruchów i zrzeszeń katolickich w Polsce. Naszą diecezję reprezentować będzie około 50 katolików zrzeszonych. Pierwsze tak duże spotkanie odbyło się w 1994 roku i było pierwszym na świecie kongresem ruchów katolickich. Drugi Kongres powinien pomóc w odczytaniu nowych zadań, zarówno w naszym kraju, jak i w integrującej się Europie.

Przygotowania do II Kongresu Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich trwały 3 lata, z aktywną współpracą naszej diecezji. Swoją udział zapowiedziało ponad 20 kardynałów i biskupów, ponad 200 kapłanów oraz 3,5 tys. liderów ze 110 zrzeszeń. Ponad 150 osób wygłosi dla nich konferencje i świadectwa. Spotkanie składać się będzie z 10 minikongresów, poświęconych m.in. problemom działalności ruchów na wsi, miejscu młodzieży w Kościele i społeczeństwie, ubóstwu, zaangażowaniu społecznemu katolików. Za jeden z takich minikongresów, w zakresie kierunków współpracy ruchów i stowarzyszeń, odpowiedzialna jest diecezja siedlecka.

Pierwszego dnia w teatrze *Roma* kard. Miloslav Vlk, przewodniczący Rady Konferencji Biskupów Europy, będzie mówił o miejscu ruchów i stowarzyszeń w procesie jednoczenia się Starego Kontynentu. Premier Jerzy Buzek wygłosi wykład na temat roli organizacji pozarządowych w Polsce, a bp Jan Chrapek przedstawi problem relacji duchownych i świeckich. Abp Tadeusz Gocłowski powie o nowych wyzwaniach, jakie rodzi ewangelizacja w życiu społecznym.

Po Eucharystii, której o godz. 16⁴⁵ w kościele św. Barbary będzie przewodniczył abp Józef Kowalczyk, nuncjusz apostolski, przewidziano czas na koncert ewangelizacyjny.

W drugim dniu, po 10 minikongresach, przedstawiciele ruchów spotkają się w archikatedrze warszawskiej na jubileuszowej Eucharystii, której przewodniczyć będzie kard. Józef Glemp.

Kongresowi będzie towarzyszyć sześć wystaw: „Madonny Europy”, „Byłem głodny”, „Apostolstwo ruchów na rzecz rodziny”, „Ekologiczne rolnictwo”, „Działalność ruchów w Polsce” oraz „Nauka społeczna Kościoła inspiracją zaangażowania społecznego”.

Jak widzimy, aspekt społecznego nauczania Kościoła, przewija się tutaj bardzo wyraźnie. Ogromnie cieszy i napawa nadzieją fakt, że Kościół Siedlecki właśnie ten aspekt społeczny bierze, jako główny temat pracy duszpasterskiej od najbliższego Adwentu, w pierwszym roku trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa.

ARTYKUŁY

220

Ks. Marian Zdzisław Stepulak

Wizyta Ojca Świętego Jana Pawła II w Siedlcach w świetle opinii młodzieży klas maturalnych

Wprowadzenie

Ostatnia wizyta Jana Pawła II w Polsce miała wyjątkowe znaczenie. Była bowiem duchowym przygotowaniem do obchodów Wielkiego Jubileuszu 2000 lat od narodzenia Jezusa Chrystusa. Nasza diecezja długo oczekiwała na wizytę Głowy Kościoła Powszechnego. Oczekiwanie to było poprzedzone modlitewnym przygotowaniem. I wreszcie nadszedł upragniony dzień 10 czerwca 1999 roku, kiedy na Siedleckich Błoniach spotkaliśmy się z Ojcem Świętym. Spotkanie to miało szczególnie wymiar także dla naszej diecezji, ponieważ przebiegało w atmosferze religijnej refleksji odnoszącej się do wydarzenia mecenstwa Błogosławionych Unitów z Pratulina.

W swojej prezentacji pragnę przedstawić oceny i postawy młodzieży klas maturalnych naszej diecezji w odniesieniu do Osoby i duchowego dzieła Jana Pawła II. Myślę bowiem, iż te zachowania stanowią bezpośredni wskaźnik świadomości moralnej i religijnej naszej młodzieży. Równocześnie wskazują osobom odpowiedzialnym za religijny rozwój młodych ludzi nowe płaszczyzny dla pracy wychowawczej, katechetycznej oraz edukacyjnej.

I. Jan Paweł II — oczekiwany Gość Kościoła Siedleckiego

Biskup siedlecki Jana Wiktor Nowak w przemówieniu powitalnym, skierowanym do Ojca Świętego Jana Pawła II w dniu 10.06.1999 roku na Błoniach Siedleckich powiedział m.in.: „Wiemy dobrze, jak wielką radością jest młodzież”¹. Natomiast Jan Paweł II zwracając się do młodych ludzi wypowiedział takie słowa: „Bądźcie solą, która daje chrześcijański smak życia. Bądźcie światłem, które świeci w mrokach obojętności i egoizmu. W liście do Diogeneta czytamy: *Dusza przenika wszystkie członki ciała, chrześcijanie wszystkie miasta świata. Nowa ewangelizacja stawia przed wami wielkie wyzwania (...)*.

Z wielką radością stwierdzam, że w Polsce rozwija się żywo Akcja Katolicka, różnego rodzaju organizacje, stowarzyszenia i ruchy katolickie, a wśród nich

¹ *I oto przybyłeś...*, Siedlce 2000: Komitet Wizyty Apostolskiej Ojca Świętego Jana Pawła II w Diecezji Siedleckiej, s. 60.

ruchy młodzieżowe z Katolickim Stowarzyszeniem Młodzieży i ruchem Światło-Życie na czele. Jest to nowy powiew Ducha Świętego w naszej Ojczyźnie, i za Bogu niech będą dzięki. Bądźcie wierni waszemu chrześcijańskiemu powołaniu. Bądźcie wierni Bogu i Chrystusowi żyjącemu w Kościele”².

Na zakończenie Mszy świętej na Siedleckich Błoniach Jan Paweł II dodał: „Młodzieży siedleckiej Bóg zapłać za stałą obecność na Światowych Dniach Młodzieży. Zapraszam was również do Rzymu na Rok Jubileuszowy”³.

W świetle powyższych wypowiedzi warto powołać się na fragment listu apostołskiego Jana Pawła II *Tertio millennio adveniente*: „Przyszłość świata i Kościoła należy do młodych pokoleń, do tych, którzy urodzili się w tym stuleciu i osiągną dojrzałość w przyszłym, pierwszym wieku nowego tysiąclecia (...) Młodzi w każdej sytuacji i we wszystkich regionach świata nieustannie zadają pytania Chrystusowi: spotykają Go i poszukują, aby nadal z Nim rozmawiać. Jeśli zdołają iść drogą przez Niego wskazaną, dana im będzie radość umocnienia Jego obecności w przyszłym stuleciu i w następnych, aż do wypełnienia się czasów. «Jezus Chrystus wczoraj i dziś, ten sam także na wieki»”⁴.

W roku Wielkiego Jubileuszu młodzież ma szczególne zadanie i posłannictwo do wypełnienia. W tym kontekście Jan Paweł II już w 1985 roku zwracał się do młodzieży: „Apostoł pisze, że Wy, Młodzi, jesteście mocni Bożą nauką: tą nauką, która zawiera się w Chrystusowej Ewangelii, a streszcza się w modlitwie *Ojciec nasz*. Tak! Jesteście mocni tą Bożą nauką, jesteście mocni tą modlitwą. Jesteście mocni — gdyż ona zaszczerpia w Was miłość, życzliwość, poszanowanie dla człowieka, dla jego życia, godności, sumienia, przekonań i praw. Skoro «znacie Ojca», jesteście mocni mocą ludzkiego braterstwa.

Jesteście także mocni do walki: nie do walki przeciwko człowiekowi w imię jakiegokolwiek ideologii czy praktyki oderwanej od samych korzeni Ewangelii — ale mocni do walki ze złem, z prawdziwym złem: ze wszystkim, co obraża Boga, z wszelką niesprawiedliwością i wyzyskiem, z wszelkim fałszem i zakłamaniem, ze wszystkim, co krzywdzi, poniża, plugawi ludzkie współzycie i obcowanie, z każdą zbrodnią w stosunku do życia — z każdym grzechem”⁵.

Należy podkreślić, iż Kościół katolicki swoją przyszłość upatruje w młodzieży. Czasy obecne jednak sprawiają to, że młodzi ludzie doznają wielu trudności w podjęciu trudu osobistej formacji etyczno-moralnej oraz religijnej. To zaś przeszkadza w osiągnięciu pełnej chrześcijańskiej dojrzałości.

II. Badania empiryczne

Na wstępie należy podkreślić, iż w ostatnich latach podejmowane były badania młodzieży klas maturalnych w ramach prowadzonych przeze mnie zajęć z psychologii w siedleckim Wyższym Seminarium Duchownym. Badania te dotyczyły m.in. następujących zagadnień:

1. Postawy młodzieży wobec Kościoła w świetle psychologii religii⁶.
2. Eutanazja w świadomości etycznej młodzieży⁷.
3. Modlitwa w życiu chrześcijańskim⁸.
4. Udział Kościoła w życiu społeczno-politycznym Polski w świadomości etycznej młodzieży szkół średnich⁹.

Wyniki badań dotyczące ostatniego z powyższych zagadnień pokazały m.in., iż 79,3% badanej młodzieży wyraziło pozytywną opinię wobec wizyty Jana Pawła II w Polsce w 1997 roku. Wśród dominujących motywów takiego wyboru na czoło wysunęły się dwa następujące:

— Obecność Jana Pawła II w Polsce przyczyniła się do wzrostu wiary i poczucia wzajemnej jedności i solidarności.

— Wizyta papieska wywarła ogromny wpływ na wynik wyborów parlamentarnych i zwycięstwo Akcji Wyborczej „Solidarność”¹⁰.

W roku akademickim 1999/2000 klerycy II roku Wyższego Seminarium Duchownego w Siedlcach-Opolu przeprowadzili pod moim kierunkiem badania ankietowe dotyczące wizyty Jana Pawła II w Siedlcach 10 czerwca 1999 roku. W badaniach uczestniczyli uczniowie klas maturalnych. Ankiety wypełniali uczniowie następujących szkół średnich:

- Liceum Ogólnokształcące w Radzynie Podlaskim.
- Liceum Ogólnokształcące im. Józefa Kraszewskiego w Białej Podlaskiej.
- Liceum Ogólnokształcące w Stoczku Łukowskim.
- Liceum Ogólnokształcące w Rykach.
- II Liceum Ogólnokształcące im. Królowej Jadwigi w Siedlcach.
- IV Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Żółkiewskiego w Siedlcach.
- Liceum Katolickie w Łukowie.
- Zespół Szkół Rolniczych w Siedlcach.

Ankiety zebrano od 638 osób, w tym od 468 dziewcząt i 170 chłopców, co stanowi znaczącą próbę badawczą.

Metoda badawcza zawierała następujące pytania:

⁶ Studia Warmińskie, 1997, XXXIV, s. 375-384.

⁷ *Resovia Sacra*, Studia Teologiczno-Filozoficzne Diecezji Rzeszowskiej, 1997, R.IV, 4, s.287-296.

⁸ Praca w druku (wyd. UAM w Poznaniu).

⁹ Studia Warmińskie, 1999, XXXVI, s. 359-376.

¹⁰ Tamże, s. 363.

² Tamże, s. 72.

³ Tamże, s. 85.

⁴ Nr 58.

⁵ List Apostołski Ojca Świętego Jana Pawła II z okazji międzynarodowego roku młodzieży, Watykan 1985, 15.

1. Określ rodzaj Twojego uczestnictwa we Mszy Świętej sprawowanej przez Ojca Świętego na Błoniach Siedleckich (np. TV, radio, osobisty udział).
2. Jaki wpływ wywarło na Tobie słowo wygłoszone podczas wystąpienia Ojca Świętego w Siedlcach?
3. Co zmieniło się w Twoim życiu po wizycie Papieża w naszej diecezji?
4. Do jakich dokumentów wydawanych przez Jana Pawła II odwołujesz się w swoim życiu i do jakiego rodzaju osobistych problemów je odnosisz?

Należy podkreślić, iż badania zostały przeprowadzone w parę miesięcy po wizycie Ojca Świętego w Siedlcach.

W kontekście badań postawiono następujące hipotezy badawcze:

1. Większość badanej młodzieży wzięła osobisty udział we Mszy Świętej sprawowanej przez Ojca Świętego w Siedlcach.
2. Wystąpienie Jana Pawła II wywarło znaczący wpływ na siedlecką młodzież.
3. Młodzi uczestnicy Mszy Świętej w Siedlcach dokonali pozytywnej zmiany światopoglądowej.
4. Bardzo mała liczba osób odwołuje się do dokumentów wydawanych przez Jana Pawła II.
5. Zróżnicowanie postaw związanych z oceną wizyty Jana Pawła II może być uzależnione od płci badanych osób.

Próba badawcza jest proporcjonalnie zróżnicowana pod względem płci. Większość badanych maturzystów to uczniowie L.O., w których większość stanowią dziewczęta. Stąd też 26.4% badanych stanowili chłopcy, natomiast 73.36% to dziewczęta (zob. tabela 1). Wydaje się, iż zmienna zależna, określona w tym przypadku jako płeć może mieć wpływ na zróżnicowanie ocen i postaw młodzieży w odniesieniu do wizyty Jana Pawła II i jego apostołskiego nauczania.

Tabela 1. Liczba badanych osób

Płeć	Liczba badanych (N)	Liczba procentowa (%)
Chłopcy	170	26.64
Dziewczęta	468	73.36
Ogółem	638	100.00

Warto podkreślić, iż siedlecka młodzież przejawiała żywe zainteresowanie wizytą Jana Pawła II w Siedlcach. Wśród badanych maturzystów osobisty udział w spotkaniu z Ojcem Świętym wzięło 102 chłopców i 350 dziewcząt. Inną formą uczestnictwa w spotkaniu z papieżem było korzystanie ze środków społecznego przekazu. W tym przypadku była to telewizja i radio. Z tego rodzaju mediów skorzystało 62 chłopców i 108 dziewcząt. Należy sądzić, iż ten rodzaj biernego uczestnictwa jest wyraźną cechą współczesnego, konsumpcyjnego społeczeństwa. Tylko niewielka liczba osób nie uczestniczyła w spotkaniu z papieżem, bądź nie wyraziła jednoznacznej deklaracji. W tej grupie było bowiem 6 chłopców i 10 dziewcząt (zob. tabela 2).

Należy wspomnieć, iż pielgrzymką Jana Pawła II do Siedlec bardziej zainteresowane były maturzystki, niż ich koledzy maturzyści.

Tabela 2. Forma uczestniczenia we Mszy Świętej sprawowanej przez Jana Pawła II na Błoniach Siedleckich

Forma uczestnictwa	Chłopcy (N)	Dziewczęta (N)
Osobisty udział	102	350
Telewizja	60	90
Radio	2	18
Brak uczestnictwa	5	8
Brak deklaracji	1	2
Razem	170	468

Jan Paweł II poprzez swoją obecność i wystąpienie na Błoniach Siedleckich niewątpliwie wpłynął w znaczący sposób na młodzież uczestniczącą we Mszy Świętej (zob. tabela 3). Dla 7 chłopców i 45 dziewcząt obecność Ojca Świętego wpływała na to, że w ich oczach wzrósł autorytet papieża. Wydaje się jednak, iż najważniejsze kategorie wpływu Jana Pawła II na młodzież dokonała się w aspekcie pragnienia zmiany życia (39 chłopców i 115 dziewcząt) oraz w aspekcie pogłębienia wiary i odnalezienia sensu życia (56 chłopców i 127 dziewcząt). Kolejną, istotną kategorią wpływu było postanowienie podjęcia głębszej formacji religijnej (11 chłopców i 57 dziewcząt). Innym elementem wpływu Ojca Świętego na maturzystów było wzbogacenie wiedzy o Męczennikach z Pratulina (5 chłopców i 15 dziewcząt).

Bardzo interesującą grupą badanych maturzystów są ci, którzy twierdzą, iż wizyta Jana Pawła II miała jedynie chwilowy wpływ na młodzież. Jednakże w kontekście wypowiedzi młodzieży bardzo trudno jest mówić o ich autentycznych przekonaniach, bowiem w grę wchodzi tutaj ich bardzo radykalna interpretacja związana z obserwacją zachowań i postaw dorosłych katolików.

Jako przykład niech posłużą niektóre wypowiedzi młodzieży:

Dziewczyna, lat 19: „Słowo wygłoszone przez Jana Pawła II wywarło na mnie wielkie wrażenie. Byłam głęboko poruszona Jego słowami, a równocześnie do końca nie mogłam uwierzyć, że to właśnie On osobiście przyjechał do Siedlec, aby głosić Słowo Boże. Spotkanie z Ojcem Świętym było dla mnie wielkim dniem w moim życiu”.

Chłopiec, lat 18: „Wystąpienie Ojca Świętego wywarło na mnie duży wpływ emocjonalny, psychiczny i duchowy. Papież wyznacza nam drogę, po której powinniśmy podążać. Szczególnie duży wpływ wywarły na mnie słowa papieża skierowane do młodzieży, o której zresztą Jan Paweł II nigdy nie zapomina”.

Dziewczyna, lat 18: „Zrozumiałam, że powinnam dźwigać swój krzyż, jaki Bóg mi przeznaczył. Nie powinnam unikać cierpienia, bo w cierpieniu jest moje

zbawienie. Unici Podlascy bronili swojej wiary i zginęli za nią. Nie powinnam wstydzić się swojej wiary. Zrozumiałam, że muszę wiarę swoją pogłębić, więcej czytać Pismo Święte, modlić się za papieża, aby miał zdrowie, siły i jak najdłużej głosił nam Słowo Boże”.

Dziewczyna, lat 18: „Myślę, iż słowo wygłoszone przez Jana Pawła II wywarło na mnie duże wrażenie. Tematy poruszone przez papieża sprawiły, iż zaczęłam głębiej zastanawiać się nad życiem i jego wartością, szczególnie w odniesieniu do Męczenników Podlaskich, którzy poświęcili życie w obronie wiary. Zastanowiłam się, co uczyniłabym na ich miejscu, gdybym znalazła się w sytuacji, w której musiałabym oddać życie za wiarę”.

Chłopiec, lat 18: „Duży wpływ wywarło na mnie słowo wygłoszone podczas wystąpienia Jana Pawła II w Siedlcach. Samo uczestnictwo stało się wielkim przeżyciem dla mnie samego. Słowo, które wygłosił Jan Paweł II w Siedlcach o krzyżu i bezwzględny poddaniu się Bogu było dla mnie bardzo pouczające. Jestem młody i dzięki takim ludziom, jak Ojciec Święty dowiaduję się, co w życiu jest najważniejsze”.

Tabela 3. Rodzaj bezpośredniego wpływu Jana Pawła II na młodych uczestników Mszy Świętej na Błoniach Siedleckich

Rodzaj wpływu	Chłopcy (N)	Dziewczęta (N)
Wzrósł autorytet papieża	7	45
Pragnienie zmiany życia	39	115
Pogłębienie wiary i odnalezienie sensu życia	56	127
Postanowienie podjęcia głębszej formacji religijnej	11	57
Wzbogacenie wiedzy o Męczennikach z Pratulina	5	15
Chwilowy wpływ	31	55
Bez żadnego wpływu	21	54
Razem	170	468

Większość badanej młodzieży zauważyła, iż w ich życiu moralno-religijnym nastąpiła zmiana na lepsze (115 chłopców i 303 dziewczęta). Natomiast zdaniem 55 chłopców i 165 dziewcząt nie nastąpiły w ich życiu znaczące zmiany (zob. tabela 4).

Bardzo ciekawe są wybrane wypowiedzi maturzystów:

Dziewczyna, lat 18: „Papież stał się dla mnie jeszcze większym autorytetem. Nabrałam do Jego osoby jeszcze większego szacunku. Z przyjemnością oglądałam transmisję z innych miast. Oglądając pożegnanie papieża na lotnisku, gdy zobaczyłam, jak całował On małe dziecko, z oczu popłynęły mi łzy. Wiem, że

jest On wielkim człowiekiem i trzeba się za Niego gorąco modlić, aby jeszcze długo pozostał z nami”.

Chłopiec, lat 18: „Zmieniło się bardzo wiele. Czułem wewnętrznym, że jestem bliżej Boga i zbawienia mojej duszy. Nie chciałem wcale wracać do domu. Chciałbym być zawsze blisko Ojca Świętego. Zaczęłam się więcej modlić i zapisałem się do KSM-u”.

Chłopiec, lat 18: „Po wizycie Jana Pawła II w naszej diecezji odzyskałem sens życia. Dostrzegłem ważność miłości bliźniego w moim życiu. Postanowiłem stać się lepszym człowiekiem. Pragnę też pomagać innym ludziom, zwłaszcza tym, którzy potrzebują mojej pomocy.

Dziewczyna, lat 18: „Ojca Świętego zobaczyłam osobiście pierwszy raz. Zadziwiła mnie Jego prostota, naturalność. Odczułam wielką z Nim więź w miłości do Chrystusa. Po tej wizycie postanowiłam głębiej rozważyć słowo, jakie papież skierował do Polaków, podczas całej pielgrzymki. Zapanowała we mnie wielka radość, że żyję naśladowując takiego człowieka, jak Jan Paweł II, gdyż zdążamy tą samą drogą ku zbawieniu”.

Chłopiec, lat 18: „W czasie Mszy Świętej coś jakby we mnie wstąpiło. Przestałem pić alkohol, palić papierosy. Od tamtego czasu zacząłem się codziennie modlić. Do Kościoła zacząłem chodzić nawet w tygodniu. Zmienił się mój stosunek do nauki i kolegów. Mam dobre stopnie, jestem miły dla przyjaciół z klasy. Czuję, że jestem innym człowiekiem”.

Dziewczyna, lat 18: „Stałam się bardziej pewna siebie duchowo. Moje życie stało się inne, lepsze. Podjęłam życiową decyzję, jestem jej pewna i już nie boję się tak bardzo reakcji rodziców i społeczeństwa. Nie obchodzi mnie tak bardzo, jak przedtem ich reakcja. Zdecydowałam się zaraz po maturze poświęcić swoje życie Bogu. Pragnę zostać siostrą zakonną i poszerzyć szeregi Nazaretu”.

Tabela 4. Kategorie zmian w życiu młodzieży maturalnej po wizycie Jana Pawła II

Kategorie zmian	Chłopcy (N)	Dziewczęta (N)
Zdecydowana zmiana na lepsze	115	303
Nie nastąpiła znacząca zmiana	55	165
Ogółem	170	468

Niepokojącym faktem jest to, iż maturzyści mają małą wiedzę w odniesieniu do dokumentów i publikacji papieskich, nie mówiąc już o ich znajomości. Jedyne 29 chłopców i 51 dziewcząt słyszało o encyklikach. Listy i orędzia papieskie do młodzieży zna 9 badanych chłopców i 45 badanych dziewcząt. Publikacje papieskie były przedmiotem zainteresowania dla 25 chłopców i 42 dziewcząt. Natomiast, aż 107 chłopców i 33 dziewcząt nie zna dokumentów i innych publikacji papieskich. Ten stan rzeczy powoduje to, iż młodzież nie

odwołuje się w swoim życiu do nauczania papieskiego, ponieważ jest ono dla niej mało znane. Można by doszukiwać się w tym kontekście wielu szczegółowych przyczyn takiego stanu rzeczy, jednakże wydaje się, iż ogromny wpływ na ten stan rzeczy ma ogólnie niski poziom świadomości religijnej wśród większości polskich katolików. Mimo składanych deklaracji co do swojej przynależności religijnej, a nawet mimo wykonywanych praktyk religijnych, dbałość o podwyższenie poziomu formacji intelektualnej w zakresie wiedzy religijnej nie jest pierwszorzędnym obowiązkiem większości katolików.

Jak już wyżej zazaczyłem nieliczne tylko osoby znają niektóre dokumenty papieskie oraz inne dokumenty związane z osobą Jana Pawła II:

Dziewczyna, lat 18: „W swojej domowej bibliotece mam wiele pozycji książkowych autorstwa Jana Pawła II, Jego pamiętnik i wiele książek o tematyce teologicznej. Znam treść dwóch encyklik. Zainteresowanie osobą Ojca Świętego jest u mnie tym większe, że bardzo Go kocham”.

Dziewczyna, lat 18: „Czytałam encyklikę *Odkupiciel człowieka*, list apostolski *Tertio millennio adveniente*. Ten list pomaga mi przygotować się na przeżycie 2000 roku. Wykorzystuję też te wiadomości do prowadzenia spotkań formacyjnych w KSM-ie. Lubię też czytać poezję Ojca Świętego i w jej głębi odkrywać Twarz Boga. Charyzmatycznym utworem jest dramat Jana Pawła II pt. „Brat naszego Boga”, który pozwolił mi odczytać moje powołanie”.

Dziewczyna, lat 18: „Odwołuję się w moim życiu do encyklik papieskich, które pokazują nam drogę, po której powinniśmy kroczyć. Ojciec Święty mówi m.in. w jednej z encyklik o ludziach starych, do których powinniśmy mieć duży szacunek”.

Tabela 5. Rodzaje dokumentów/publikacji papieskich, do których odwołują się maturzyści

Rodzaj dokumentu/publikacji	Chłopcy (N)	Dziewczęta (N)
Encykliki	29	51
Listy	4	30
Orędzia do młodzieży	5	15
Książki autorskie Jana Pawła II oraz książki o Ojcu Świętym	25	42
Brak odniesień do dokumentów	107	330
Ogółem	170	468

Podsumowanie

Wyniki uzyskane w badaniach empirycznych młodzieży pozwoliły zweryfikować postawione wcześniej hipotezy badawcze:

1. Spośród badanej grupy 170 chłopców 102 osoby wzięło osobisty udział w papieskiej Mszy Świętej. Natomiast spośród 468 ankietowanych dziewcząt 350 wzięło udział w spotkaniu z Janem Pawłem II na Błoniach Siedleckich. Mniejsza grupa maturzystów oglądała transmisję w telewizji, bądź też słuchała przekazu przez radio. Niewielka grupa młodzieży nie uczestniczyła w sposób bezpośredni, ani pośredni w spotkaniu z Ojcem Świętym.

2. Wystąpienie Jana Pawła II wpłynęło na zdecydowaną zmianę na lepsze u 115 chłopców i 303 dziewczyny. Dla pozostałych osób nastąpiły mało znaczące zmiany, lub nic w ich życiu nie zmieniło się.

3. W badaniach maturzystów zauważa się wyraźne zmiany światopoglądowe. Najbardziej znaczące kategorie tych zmian to:

- Pogłębienie wiary i odnalezienie sensu życia.
- Pragnienie zmiany życia.
- Postanowienie podjęcia głębszej formacji religijnej.
- Wzrost autorytetu papieża.
- Wzbogacenie wiedzy o Męczennikach z Pratulina.

4. Z przykrością należy stwierdzić, iż bardzo mała liczba osób odwołuje się do dokumentów wydanych przez Jana Pawła II. Natomiast jeszcze mniej osób odnosi papieskie nauczanie do swojego, codziennego życia. Istnieją tylko wyjątkowe osoby, które znają niektóre dokumenty papieskie i korzystają z nich w pracy w KSM.

5. Być może, iż zróżnicowanie postaw wobec oceny wizyty Jana Pawła II zależy od płci badanych osób. Jest to jednak różnica statystycznie mało istotna.

Reasumując należy powiedzieć, iż warto podjąć w katechezie oraz w nauczaniu kaznodziejskim aktualne problemy współczesności, na które znajdujemy odpowiedź w dokumentach Jana Pawła II.

SPIS TREŚCI

DZIAŁ URZĘDOWY

Episkopat Polski

207. Porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli religii 485

Biskup Siedlecki

208. Słowo Biskupa Siedleckiego z okazji Jubileuszu Nauczycieli, Wychowawców i Katechetów 487
209. Homilia Biskupa Siedleckiego na inauguracji V roku Formacji stałej Kapłanów 488
210. Zmiany wśród duchowieństwa 491

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Z życia Diecezji

Diamentowy Jubileusz Kapłaństwa Biskupa Wacława Skomoruchy

211. Słowo Biskupa Siedleckiego Jana Wiktora Nowaka 492
212. Homilia Księdza Biskupa Edwarda Materskiego 494
213. Życzenia Ojca Świętego dla Jubilata 498
214. List Księdza Prymasa Glempa do Ks. Bpa W. Skomoruchy 498
215. List Nuncjusza Apostolskiego w Polsce do Jubilata 499
216. Życzenia ks. prał. Mieczysława Głowackiego w imieniu duchowieństwa 501
217. Słowa podziękowania Księdza Biskupa Wacława Skomoruchy 501

Formacja stała kapłanów

218. *Ks. Roman Karwacki*, Eschatologiczny charakter daru Ducha Świętego .. 503

Z życia Kościoła

219. *Ks. Ryszard Borkowski*, Przygotowania do II Ogólnopolskiego Kongresu Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich 507

Artykuły

220. *Ks. Marian Zdzisław Stepulak*, Wizyta Ojca Świętego Jana Pawła II w Siedlcach w świetle opinii młodzieży klas maturalnych 513

PL ISSN 1230-7165

**Wydawca: Kuria Diecezjalna Siedlecka
08-100 Siedlce, ul. Piłsudskiego 62
tel. (025) 644-21-95, 632-31-26; fax (025) 644-87-44
Redaktor Naczelny: Ks. Roman Karwacki**

Druk: Zakład Produkcyjno-Usługowy IP, 00-297 Warszawa, ul. Dziekania 1